

SLOVENSKI POROČEVALEC

LETO XII, ŠTEV. 301

Ljubljana, četrtek 27. decembra 1951

POSAMEZNA ŠTEVILKA 5 DIN

Pred zaključkom sprejemanja v članstvo organizacije Zveze borcev

Organizacija Zveze borcev NOV se v nekem oziru razlikuje od vseh drugih organizacij in sicer v tem, da je omejena na tisto število tovarišev, ki so bodisi aktivno sodelovali ali aktivno podpirali narodno osvobodilno borbo. Zaradi tega seveda mora biti tudi čas sprejemanja v organizacijo omejen. II. kongres Zveze borcev je zato sprejel sklep, da bo v letošnjem letu Zveza borcev sprejela v svoje vrste vse tiste, ki imajo pogoje za članstvo, niso pa še člani iz kakršnih koli razlogov. Ker se bližajo koncu leta, je zato sprejel sklep, da bo v letošnjem letu sprejela v svoje vrste vse tiste, ki imajo pogoje za članstvo, niso pa še člani iz kakršnih koli razlogov. Ker se bližajo koncu leta, je zato sprejel sklep, da bo v letošnjem letu sprejela v svoje vrste vse tiste, ki imajo pogoje za članstvo, niso pa še člani iz kakršnih koli razlogov.

Tej nalogi so nekatere naše organizacije doslej povzemale premočno pažnje. Ovir pri sprejemanju v članstvo, predvsem na vasi, je povzročal tudi dosedanj način sprejemanja (izpolnjevanje pristojnih formulirjev). Zaradi tega je Centralni odbor Zveze borcev sklenil, da na vasi, kjer se ljudje med seboj dobro poznajo, v bodoče ni potrebno več izpolnjevanje formulirjev. Zadržite, da se pristop člana prijavi krajevni odbor Zveze borcev, in ta ga že lahko sprejme. Za mesta in industrijske centre, kjer se ljudje med seboj manj poznajo iz časa NOV pa je potrebno še obdržati izpolnjevanje formulirjev. Da bi sprejemanje v članstvo postalo nemoteno, bi bilo potrebno, da vse osnovne organizacije Zveze borcev nemudoma dokončno izvršijo uveljevanje evidence članstva in razdelijo legitimacije in značke vsem tistim, ki so že člani. To je potrebno zaradi tega, ker so primeri, da so se tovariši prijavili v članstvo, niso pa dobili ne značke, niti legitimacije, ne odgovora. Seveda je potrebno, da se tudi člani, ki bodo mogoče menjali stalno bivalnico, prijavi svoji novi organizaciji, kajti le tako bo mogoče uveljaviti točno evidenco.

V nekaterih naših organizacijah in v posebnosti v partizanskih krajih, sprejemajo počasno napredje, često zaradi sektarskega odnosa nekaterih krajevskih funkcionalarjev. So primeri, da so preprečevali sprejem ljudi, ki so imeli po pravih naših organizacijah pogoje, da postanejo njihovi člani. Ti primeri so najbolj pogosti na Dolenjskem in v kočevskem okraju. Da bi se pri dokončni uveljavitvi ne ponovila tolikšne napake in da bi se sprejeli vsi tisti, ki imajo po pravih naših organizacijah pogoje za sprejem, navajamo ta pravila:

1. vsak, ki je aktivno sodeloval v NOV;
2. vsak, ki je aktivno podpiral narodno-osvobodilno gibanje;
3. vsak, ki je bil zaradi podpiranja narodno-osvobodilnega gibanja v zaporništvu, internaciji ali na prisilnem delu;
4. vsak, ki je bil ujet, pa se je v ujetništvu opredelil za narodno osvobodilno gibanje in se s svojim ponajmanj ter delom zavzemal za uveljevanje njegovih smotrov;
5. vsak državljani Jugoslavije, ki se je izven države z orožjem boril proti fašizmu (biti udeleženi državljanske vojne v Španiji, odporiškega gibanja v Franciji in drugo).

Tovariši, ki imajo enega od navedenih pogojev, morajo osnovne organizacije sprejeti, kakor hitro je ugotovljena resničnost priložne izjave.

Razširitev naše organizacije ni samo dolžnost naših krajevskih in okrajnih odborov Zveze borcev, temveč je dolžnost nas vseh, o prvi vrsti pa tistih tovarišev, ki se niso vključili v našo organizacijo, a imajo pogoje, da postanejo njihovi člani. So še posebej primeri, da nekateri aktivni borci ali sodelavci NOV danes stojijo ob strani, so izven organizacije, in celo izjavljajo — saj je vseeno ali si član ali ne — in tako omalovažujejo organizacijo. Vkljub takim primerom smo prepričani, da naši člani z vedno večjim ponosom nosijo častni znak soborca in sozmagovalca slavne borbe, s katero smo začeli pisati novo poglavje slovenske zgodovine. Ta ponos se bo vedno bolj dvigal vzporedno z dvigom blagostanja pri nas, za katerega danes postavljamo čvrste temelje. Ko bodo naši delovni ljudje vedno bolj uživali sadove svojih žuljev, bodo tudi vedno bolj znali ceniti one prvoborce, ki so s svojo udeležbo in zmago v NOV ustvarili pogoje za izgradnjo boljšega življenja vseh nas. Zato se morajo organizacije Zveze borcev zanimati za vsakega, da ne bo pozabljen kot borec za svobodo, kar bi se gotovo zgodilo, če borci ne bi bili organizacijsko povezani. Z legitimacijo in znakom pa je vsakemu nosilcu zajamčeno, da njegova dela za NOV ne bodo nikoli pozab-

Proga Skopje—Gostivar bo kmalu dograjena

Letos so v začetku leta izročili prometni prvi del normalnotirne proge Skopje—Tetovo—Gostivar v dolžini 18 kilometrov, in sicer od Skoplja (ozirno ma Džordje Petrova pri Skoplju) do Raduše, kjer je znan rudnik kromove rude. Med letom so nadaljevali gradnjo proge od Raduše do Gostivara v dolžini 48 km. Izvršili so 95% vseh zemeljskih del, zgradili okrog 300 propustov in mostov ter 3 predore v skupni dolžini 564 m. Zemeljska dela so izvršili v glavnem s prostovoljno delovno silo. Doslej je na trasi proge delalo več deset tisoč članov prostovoljnih frontnih brigad iz vse Makedonije, predvsem pa iz tetovskega in gostivarskega okraja. Te dni je brigada 200 železničarjev začela postavljati tir, da bo proga lahko dovršena v mesecu. Železničarji so v kratkem času položili 4 km tira in bodo do konca leta položili tir do Tetova, to je na dolžini 22 km.

ljena, ker bodo seznanili naših članov v muzejih žive priče bodočim pokolenjem iz težkih tola slavnih dni.

Pred zaključkom sprejemanja v organizacijo Zveze borcev poziva in vabi Glavni odbor Zveze borcev vse tovariše, da se čimprej vključijo v naše vrste. Še posebej se obračamo do tovarišev iz bivših partizanskih krajev, do tovarišev iz Jugoslovanske ljudske armade, in do tovarišev iz industrijskih centrov itd., da pobitijo z vključevanjem.

V letošnjem letu so naše organizacije dosegle lepe uspehe pri izvrševanju nalog, ki jih je postavil II. kongres predvsem v izvenarmadni vlogi in uveljavitvi odlikovanj za zasluge iz časov NOV. Te in ostale naloge pa bi bile lahko še bolj izvršene, če bi bili aktivni vsi krajevni in okrajni odbori. Vendar so pogosti primeri, da na okrajih opravljajo delo le nekaj tovarišev, ki pa ne obvladajo širokega terena in zaradi tega osnovne organizacije ne dobijo vedno pravočasno konkretnih in jasnih nalog in tudi ne zadostne pomoči pri njihovem izvrševanju. Navajamo le nekaj konkretnih primerov, kako neodgovorno so nekatere tovariši sprejeli funkcije okrajnega odbora Raduška sta najbolj neodgovorno sprejela funkcije kot člana okrajnega odbora ZB tovariša Zganja Janca iz vasi Gornje Gorje in Cerkovnik Jože iz Savica-Polje. Sej okrajnega odbora se ne udeležujeta in sta popolnoma nezainteresirana za delo organizacije. V okrajnem odboru Zveze borcev Soštanj so najbolj pasivni sledeči tovariši — Puzovnik Jože iz Soštanja, Zagan Jože iz Ljubnega in Deleja Stane, podpredsednik OZKZ iz Soštanja. Tovariši se ne udeležujejo sej okrajnega odbora in so popolnoma pasivni. V okrajnem odboru Zveze borcev Kočevje je najbolj izrazit primer nedelavnosti tovariš Samsa Dane iz Sotrice. Navedeni in njim podobni imajo za vsa vabila in opozorila gluha ušesa. Nič jih ne prizadene, če se poedinim borcem na njihovem področju zgodi krivica. Kot izrazit primer slabega čuta odgovornosti celotnega odbora je primer Okrajnega odbora Zveze borcev Crnomelj, kjer se vse naloge kar najbolj površno izvršujejo. V času tekmovanja v čast Jugoslovanske ljudske armade se koordinacijsko telo dva meseca sploh ni sestalo. Iz tega okraja prihaja tudi največ pritožb članov, katerim se godijo razne krivice (kot n. pr. nepravilna delitev gradbenega materiala, pri kateri izpuščajo prizadete zaslužne borce itd.). Teh par primerov negativnega odnosa izvrševanja sprejetih obveznosti, ki zadenejo celotno organizacijo, ima zelo negativne posledice tako za članstvo kot za samo organizacijo. Ravno v teh krajih, kjer odgovarjajo za delo pasivni člani okrajnega odbora Zveze borcev, se dogajajo primeri, da ne moremo dobiti nepristranskih podatkov o socialno ogroženih ljudeh, katerim je potrebna pomoč. Ravno iz tistih krajev nismo mogli dobiti predlogov za odlikovanja. Zaradi takih posledic, ki nastopijo z neaktivnostjo, predlagamo našim članom, da take pasivne okrajne in krajevne predstavnike organizacije pokličejo na odgovornost, pri bodočih volitvah pa skrbno izberejo svoje predstavnike, ki bodo s čutom odgovornosti izvrševali poverjene jim dolžnosti. V bodoče bo aktivnost celotnega okrajnega odbora še bolj prečeta in bo za vodstveno delo v organizaciji potrebno še več poštovanosti.

Metod Gričar

Po večdnevni pripravi so večerj dopoldne na Cankarjevi cesti v Ljubljani odprli letošnji novoletni sejem. V čudnem nasprotju z govoricami, češ da ljudje nimajo denarja, so se že prvo dopoldne selma gospodinj in v dolgih vrstah postavile pred stojnice »sadje — zelenjava«, kjer so prodajali pomaranče, mandarine, rozine in druge zaletene sadjarke. Skoraj nič manjši ni bil naval pred stojnico »Na-Ma«, ki je prodajala patentne svinčnike s kroglico po 162 din. Prav taki svinčniki so bili v času, ko državne trgovine še niso prodajale s popustom za Novoletno jelko, po 300 din. Tudi bomboni in razni tekstilni izdelki so bili večerj na sejmu po razmeroma nizkih cenah. Na v. d. g.

Izpolnjen je petletni plan gradnje železnic in mostov

1585 km novih železnic 30.308 m novih mostov

Pred dnevi je ob otvoritvi tretje mladinske proge Banjaluka—Doboj poduril predsednik zveznega sveta za promet in zveze Krsto Popivoda, da je z dograditvijo te železnice izpolnjen petletni plan gradnje železnic. Naši železničarji, ki so lani slavili izpolnitev preletnega plana prevoza blaga in potnikov, se letos lahk, ponašajo tudi z izpolnitvijo petletnega plana gradnje železnic in mostov.

Naš petletni plan določa, da je treba zgraditi 1500 km železnic, dovršiti ne dograjene proge v dolžini 400 km in začeti gradnjo nadaljnjih prog v dolžini 430 km. Razen tega določa, da je treba zgraditi dvojni tir v dolžini 477 km, obnoviti v vojni porušene mostove in zgraditi nove mostove v skupni dolžini 20.000 metrov, obnoviti in zgraditi upravne in gospodarske zgradbe železnic s površino 430.000 m² in zgraditi 5000 stanovanj za železničarje. Plan gradnje novih železnic je že izpolnjen in deloma prekoračen. Saj smo doslej zgradili 1585 km novih prog (105%); skupna dolžina zgrajenih mostov pa znaša 30.308 m ali 152% dolžine, določene v petletnem planu. Dvršili smo 365 km začelih železniških prog, začeli pa smo graditi 417 km

Izredno zasedanje Ljudske skupščine FLRJ

Danes ob 17. uri se začne drugo izredno zasedanje Ljudske skupščine FLRJ. Na dnevnem redu so vsi zakonski osnutki, ki so bili že sprejeti na sejah zakonodajnih odborov in gospodarskih odborov obeh svetov Ljudske skupščine FLRJ.

Nabave poljedelskih strojev v inozemstvu

Glavna zadruga zveza FLRJ se pogaja z različnimi angleškimi in francoskimi tvrdkami zaradi nabav traktorjev, plugov, kamionov in raznih poljedelskih strojev. Prva serija traktorjev, ki je bila naročena v inozemstvu pred meseci, je že prispela in je bila razdeljena kmečkim zadrugam. Večina teh traktorjev je bila nabavljena v Zahodni Nemčiji.

ODBORA SVETA NARODOV LJUDSKE SKUPSCINE STA KONČALA Z DELOM

Sprejeti so bili vsi zakonski predlogi

Na skupni seji zakonodajnega odbora in odbora za plan in finance Sveta narodov Ljudske skupščine FLRJ, ki je bila 25. decembra, so bili izglasovani predlogi zakona o planskem upravljanju narodnega gospodarstva in zakona o proračunih, osnovnega zakona o družbenem prispevku in davkih ter predlog zakona o spremembi 15. čl. zakona o Prezidiju Ljudske skupščine FLRJ.

Z zakonom o Prezidiju Ljudske skupščine FLRJ je ustanovljena kot njegov organ Vrhovna računska komisija z naloge, da računsko kontrolira izvršitev splošnega državnega proračuna in druge pravice, ki jih je določil Prezidijski S prehodom na novi

finančni in gospodarski sistem pa je nastala potreba, da se pooblastila Vrhovne računske komisije razširijo. V novem finančnem sistemu proračuni ne obsegajo več neposrednega finansiranja gospodarskih podjetij kot je to bilo doslej ter bi bila kontrola, ki bi se izvajala samo nad izvršitvijo, proračuna nepopolna in bi obsegala samo denarne pokazatelje, ki so izraženi v proračunu. Ker je v novem sistemu osnovni instrument s pomočjo katerega se zagotavlja upravljanje narodnega gospodarstva, družbeni plan, se mora kontrola, da bi bila popolna in učinkovita, nanašati tudi na izvršitev družbenih planov v soglasju s tem določeno predlog zakona o planskem upravljanju narodnega gospodarstva, da se po zaključku vsakega planskega leta sestavlja vključna bilanca o izvršitvi družbenega plana, ki ga pošlje računska komisija Ljudski skupščini v odobritev. Zato se s predloženim zakonom pooblašča Vrhovna računska komisija, da razen kontrole nad izvršitvijo proračuna izvaja tudi kontrolo nad izvršitvijo družbenega plana FLRJ kakor tudi druge pravice, ki jih je določil Prezidijski S.

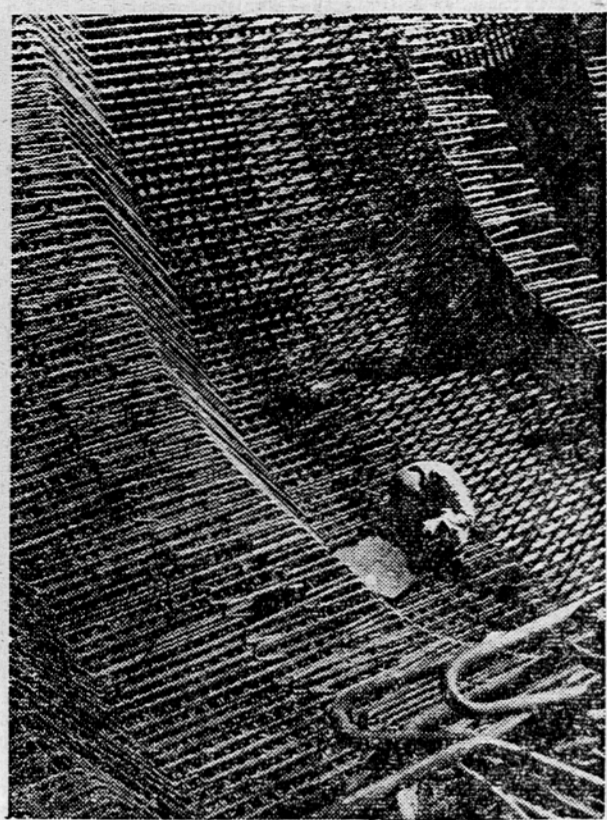
Na posebni seji zakonodajnega odbora je bil sprejet predlog zakona o dopolnitvi zakona o redih in medaljah Federativne ljudske republike Jugoslavije, po katerem se ustanovljajo naslednja odlikovanja za čisto vojaške zasluge: red vojne zastave, red Ljudske armade I, II in III. stopnje, red za vojaške zasluge I, II in III. stopnje, medalje za vojaške zasluge in medalja za vojaške vrline.

Ker ni bilo časa, sta odbora Sveta narodov sklenila pustiti za prihodnje zasedanje predlog zakona o upravnih sporih. Predsednik zakonodajnega odbora Sveta narodov tovariš Moša Pijade je izrazil mnenje, da se bosta odbora verjetno ponovno sestala v prvi polovici januarja, da bi obravnavala predlog zakona o upravnih sporih in predlog zakona o državnem pravonarilstvu nakaar b, prišel verjetno, ko bodo končani ti zakonski osnutki na dnevnem red osnutek zakona o ljudskih odborih, zakona o organizaciji sodstva, mogoče pa tudi predlog o kazenskem postopku.

Tovarna Rade Končar bo do konca leta dovršila še 5 generatorjev

Delovni kolektiv tovarne »Rade Končar« bo v prihodnjih dneh izpolnil svoj letni plan, ko bo odpremlil še 5 generatorjev, in sicer za hidrocentrali Sapunčica pri Bitolju (2 generatorja po 1600 in en generator za 650 kilovoltamperov) ter hidrocentrali, Došnica pri Demir Kapiji v Makedoniji (2 generatorja po 2200 kilovoltamperov). Razen tega bodo v tovarni dovršili do konca leta še 2 transformatorja po 4000 kilovoltamperov za železarni na Kopačkah in v Zenju.

V tovarni električnih strojev »Rade Končar« v Zagrebu grade veliko betonsko jamo za preizkušanje generatorjev. Na sliki vidimo, kako sestavljajo močno jekleno armaturo za železobetonске stene te jame. Pri velikih generatorjih, ki se hitro vrte, nastanejo močne sredobezne sile in se lahko zgodijo, da se generator razleteli, če ni dobro zgrajen. Zato mora imeti jama izredno močne stene. Pri preizkušnji v jami bodo generatorje zavrtili z mnogo večjo brziho obratov, kakor je predpisana za redno obratovanje. Tako bo preizkušeni generator dočela sigurno obratovanje. Če bi se generator zaradi pogoške v konstrukciji razletel v centrali, bi bila velika nevarnost za ljudi in za centralo samo.

Kršitev pravic koroških Slovencev pred sodiščem

Slovenska hranilnica in Kreditni zavod se že 6 let borita za vrnitev odvzetega premoženja

Celovec, 26. dec. (Tanjug): »Slovenski vestnik«, glasilo koroških Slovencev, piše, da so avstrijska sodna oblast ponovno izvršila diskriminatorno ravnanje nasproti Slovencev na Koroškem na nedavni sodni obravnavi, na kateri sta se morala Slovenska hranilnica in Kreditni zavod v Podravlju boriti za nadomestilo premoženja, ki so jima ga odvzeli nacisti med vojno. Celih 6 let po končani vojni sta se morala Slovenska hranilnica in Kreditni zavod po več neuspelih poskusih ponovno boriti za svoje pravice in za premoženje, ki jima je bilo nasilno odvzeto in dodeljeno nemškimi državljanom. Da bi vso zadevo zavlačeval, je sodnik na obravnavi brez kakršnega koli vzroka odvzel besedo pravemu zastopniku Kreditnega zavoda, prekinal sejo in zapustil dvorano. Po posvetovalju je sodišče sklenilo zahtevati od Kreditnega zavoda, da mora za ponovno razpravo poslati novega pravnega zastopnika.

»Slovenski vestnik« naglašja, da je ta primer samo eden izmed številnih dokazov o neresničnosti trditve avstrijskih oblasti, da uživajo koroški Slovenci vzorno enakopravnost. Ravnanje sodišča v tem primeru, dodaja časopis, grobo krši pravice koroških Slovencev pred sodiščem in dokazuje, kako si zamisljajo odgovorni predstavniki avstrijskega sodstva enakopravnost narodov.

6.300.000 lir zbranih za Kulturni dom v Trstu

Trst, 26. dec. (Tanjug): V angloameriški coni STO so doslej zbrali 6.300.000 lir za zgraditev Kulturnega doma v Trstu. Akcija za zbiranje prispevkov se je začela že februarja letos, pobuda pa je bila dana na zasedanju Slovensko-hrvaške prosvetne zveze, ki je bilo lani meseca oktobra.

ZADNJE VESTI

Munsan, 26. dec. (Un. Pr.) Tudi danes niso dosegli v Pan Mun Jom nikakršnega napredka. Severnokorejsko-kitajska delegacija je ponovila svoje zahteve glede graditve letališč ter ostala nepopustljiva glede izmenjave ujetnikov in obiska v ujetniških taboriščih. Na zahtevo Združenega poveljstva, naj se sporoče podatki o nekaterih ujetnikih, so severnokorejski predstavniki odgovorili, da so ujetniki, katerih imena manjkajo, umrli, pobegnili ali pa bili izpuščeni.

Jutri bo potekel 30-dnevni rok, ki je določen za podpis premirja na podlagi določene demarkacijske črte. V Washingtonu so sporočili, da bo Združeno poveljstvo privolilo v podaljšanje tega roka, vendar ne več kot za 7 do 10 dni, da ne bi kitajske enote izkoristile letalnega zatišja na bojišču za pripravljavanje nove ofenzive.

Kairo, 26. dec. (Reuter) Včeraj sta se pripetila 16 km od Ismailije dva nova incidenta. Ranjeni so bili trije Egipčani. Neznanci so napadli britansko patroljo, ki je odgovorila s streljanjem. Včeraj je bilo izvršenih tudi več sabotaž pri Suezu in na progi proti pristanišču Abab Bihel. Eksplozije min so močno poškodovale postajo za filtriranje vode, kakor tudi pol kilometra železniške proge proti pristanišču Abab Bihel.

Makedonija bo v januarju dobila tretjo po vojni zgrajeno hidrocentralo

V drugi polovici prihodnjega meseca bo začela obratovati nedaleč od Bitolja nova hidrocentrala »Sapunčica«. To bo tretja po osvoboditvi zgrajena hidrocentrala v Makedoniji. Hidrocentrala Sapunčica bo imela zmogljivost okrog 4000 kilovoltamperov. Monterji »Termoelektromontazek« iz Beograda so vgradili prvi dve turbini po 1600 konjskih moči, ki jih je dobavilo podjetje Litostroj. Postavili so tudi transformatorje in ostalo opremo ter zgradili 1800 m dolg jekleni cevovod od umetnega jezera do centrale. V kratkem bodo postavili še dva generatorja.

VREME

VREMENSKO POROČILO
HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE
Stanje 28. decembra ob 7. uri zjutraj: Nagel prehod frontalnih motenj čez srednjo Evropo povzroča izredno močan nastav visokega zračnega pritiska za njimi, ki pa se jutri ne bo bistveno vplival na izboljšanje vremena pri nas. — Danes dopoldne vlada v Sloveniji pretežno oblačno vreme z dežjem in najnižjo temperaturo -11°C v Novem mestu. — Zračni pritisk je znašal danes zjutraj v Ljubljani ob 7. uri 730,1 mm, pritisk pada, temperatura zraka 6,0°C, najnižja temperatura 5,0°C, relativna vlaga 89%, vidljivost 2,5 km, oblačnost 10/10.
Napoved za četrtek: Še nestalno vreme s krajevnimi padavinami. Temperaturo brez bistvene spremembe. Prevladoval bo veter zahodnega območja.

Is sekretariata Prezidija Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Jugoslovanske oblasti ne bodo nikomur prepustile opravljanje svojih poslov

Vodja naše delegacije Dragoje Djurić o zadnjem zasedanju Donavske komisije v Galcu

Beograd, 26. dec. (Tanjug): Po vrtni jugoslovanske delegacije s V. rednega zasedanja Donavske komisije v Galcu se je Tanjugov sodelavec obrnil na vodjo delegacije Dragoja Djurića in ga prosil, naj bi razložil višje s tega zasedanja.

Na vprašanje, kaj misli o uspehih in delu zadnjega zasedanja podonavske komisije v Galcu, je tov. Dragoje Djurić odgovoril:

»Na dnevnem redu zadnjega zasedanja Donavske komisije je bilo poročilo tajništva komisije o njegovem letosnjem delu in njegovem nacrtu za prihodnje leto, dalje nacrti pravilnika o poenotenju rednega nadzorstva na Donavi, uvedba enotnega sistema označevanja plovilnih poti na Donavi, carinsk, in sanitarno nadzorstvo na Donavi, finančno poslovanje Donavske komisije itd.

sej tudi na delovne skupine, tako da se je njihovo delo omejilo na formalnost.

Poročilo je prav tako trdilo, da so posamezna vprašanja, preden so jih predložili Donavski komisiji, obravnavali strokovnjaki donavskih držav. Kar zadeva jugoslovanske strokovnjake, jih sploh niso vprašali za svet, čeprav imajo velikanske izkušnje v vprašanih plovlah po Donavi, zraven tega pa ima Jugoslavija najvažnejši in največji del reke.

Poročilo hvali tudi osnovna pravila plovlah po Donavi, ki so jih delegaciji sprejeli na preteklem zasedanju Donavske komisije. Jugoslovanska delegacija ni bila navzoča pri glasovanju o teh pravilih, ker so bila taka, da delegacija v resnici suverene in neodvisne države ni mogla glasovati zanje niti se udeležiti njihovega končnega izglasovanja.

nju okornega birokratskega aparata komisije, da pa ni natečala na razumevanje. Sedaj pa se je pokazalo, da je jugoslovanska delegacija imela prav, ko je trdila, da zadošča komisiji manjši aparat.

»Na tem zasedanju Donavske komisije se je jugoslovanska delegacija borila zlasti za vprašanje iskanja havarij. Ali lahko kaj več poveste o tem?»

»Vprašanje iskanja havarij se je reševalo v okviru pravilnika o poenotenju rednega nadzorstva na Donavi. Tajništvo si je prizadevalo, da bi majhne podonavske države tudi v tem vprašanju omejili pri izvrševanju svojih suverenih pravic. Pravim »majhne države« ker Sovjetska zveza tako rekoč nikoli sploh ne bi prišla v položaj, da bi kakršna koli oblast iskala havarije na sovjetskem delu Donave. ZSSR ima maiben del reke v bližini njenega izliva, kjer ladje drugih podonavskih držav skoraj plojevo. Po drugi strani bi sovjetske oblasti prihajale na tuje ozemlje.

Kar zadeva poročilo tajništva, bi bilo to za nepoučnega opazovalca slika nekakšnega idealnega stanja v komisiji in na Donavi. Tako slika je hotel pokazati sekretariat komisije, ki ga vodi sovjetski delegat. Pri tem so ga podprle vse delegacije sovjetskega bloka. Toda za jugoslovansko delegacijo in za vsakega drugega objektivnega opazovalca je bilo poročilo tajništva še en dokument o pravem stanju v Donavski komisiji in na Donavi ter o položaju, v katerem je sovjetska večina spravila Jugoslavijo v komisiji, s tem pa tudi na Donavi. Delovne skupine, ki jih sklicujejo, kadar ima to za primerno sovjetski predstavnik, ki je tajnik komisije, ne koristijo ciljem, za katere se je zavzemala jugoslovanska delegacija. Sistem pregledavanja so prenesli s plenarnih

Finančnega poslovanja tajništva komisije jugoslovanska delegacija ni odobrila. Izkazalo se je, da tajništvo planira večje zneske, kot je potrebno, nato pa se ob koncu leta lahko pojavi pred plenarom z dozdavnimi prihranki. Tako n. pr. tajništvo trdi, da so letos porabili 2.316.000 rubljev namesto planiranih 3.246.000, oziroma tajništvo trdi, da je prihranilo okrog 800.000 rubljev. Za kakšne prihranke, naj pokaže samo eden od številnih primerov, ki jih je moglo navesti: Tajništvo je planiralo plače za 62 uslužbencev, dejansko pa ima samo 31 namestencev. To pomeni, da lahko tajništvo dela s polovico manjšim številom ljudi kot pa se je zahtevalo. Opozorjam, da je jugoslovanska delegacija svojočasno protestirala proti ustvarjanju

Trumanova božična poslanica

Independence, 26. dec. (AFP) Predsednik ZDA Harry Truman je poslal ameriškim narodu božično poslanico, v kateri poudarja, da so se svobodne države kljub težavam združile, da bi ohranile svojo neodvisnost ter ustvarile pravičen in dolgotrajen mir. Ko izraža priznanje četam Združenim narodov, ki se bore na Koreji, pravi Truman, da niso na Koreji zato, da bi osvajale ozemlje ali vsiljevale svoje zakone tamkajšnjemu prebivalstvu, temveč, da bi se uprle agresiji, ki je ogrozila ne le mir na Daljnem vzhodu, temveč po vsem svetu. Zmaga, po kateri stremimo, pravi na koncu Truman, je zmaga miru.

Spor v ameriški industriji jekla

Washington, 26. dec. (Reuter): Predsednik ZDA Truman je spričo meznega spora med sindikatom kovinskih delavcev in delodajalci izjavil, da bo vlada ukrenila vse, kar je potrebno in morda sprejela celo Taft-Hartleyev zakon, da bi preprečila motnje v jeklarski industriji. Delavci zahtevajo naj jim zvišajo mezde za 18½ centa na uro. Stavka kovinskih delavcev je napovedana za novo leto.

Izpolnili so letni plan

Pretekli četrtek je kolektiv steklarne v Hrastniku izpolnil svoj letni plan po vrednosti, medtem ko ga je po količini izpolnil že 12. decembra. Ta uspeh je kolektiv dosegel, čeprav je bila proizvodna naloga večja od lanske.

Kolektiv tovarne plastičnih mas

»Jugovinil« v Kastelu Sučurcu pri Splitu je v petek izvršil svojo prvo letno proizvodno nalogo. Izpolnitev plana pred rokom že v prvem letu rednega obratovanja je vsekakor velik uspeh. Strokovni delavci »Jugovinila« obvladajo danes proizvodni postopek v celoti in nudijo trgu vrsto novih proizvodov. Svoj sortimant proizvodov pa bodo prihodnje leto še razširili.

Velika beogradska električna centrala

je 24. decembra izpolnila svojo letno proizvodno nalogo. V tem času je proizvedla 118 milijonov kilovatih ur električne energije (leta 1939 je znašala proizvodnja 57 milijonov kilovatih ur). Navzlic tako povečani proizvodnji ni mogla centrala v celoti kriti potrošnje Beograda, ki je letos dosegla v 11 mesecih 121 milijonov kilovatih ur. Primanjkljaj sta krili centrali v Vreocu in Kostolcu.

Na Hrvaškem so zgradili 1256 združnih poslopij in 212 združnih domov

Kmečke delovne zadruge na Hrvaškem so bile letos zelo razgibane v svoji gradbeni delavnosti. Dokončale so 28 stanovanjskih poslopij, 278 hlevov za živino, 222 prašičjih hlevov, 72 ovčarnikov, 19 hlevov za perutnino, 45 velikih skladišč za stroje in inventar, 210 shramb za koruzo in 382 poslopij in naprav za razne druge gospodarske potrebe.

Novi člani ameriške akademije za umetnost

New York, 26. dec. (Tanjug) Ameriška akademija za umetnost in književnost je izvolila za svojega dosmrtnega člana znanega nemškega književnika Thomasa Manna, ki živi sedaj v Ameriki.

Novi člani ameriške akademije za umetnost

Za člane akademije so bili izvoljeni tudi ameriška književnica Pearl Buck, ki je prejela Nobelovo nagrado, švedski kipar Karl Miller, ameriški arhitekt Frank Lloyd Wright, pesnik Leonard Bacon in skladatelj Douglas Moore.

Vatikan in Jugoslavani pod Italijo

Svoji veliki knjigi »Magnum crimen« je univ. prof. dr. Viktor Novak sicer dal podnaslov »Pol stoletja klerikalizma na Hrvaškem«. Toda v knjigi zbrano in obdelano gradivo velja prav tako za vsu Jugoslavijo kot za Hrvaško. V XII. poglavju knjige je obširno opisano zblizanje fašizma z Vatikanom in kako so Jugoslavani v Italiji namesto otrok postali pastorki »materne« cerkve. Iz tega obsežnega poglavja bomo v naslednjem navedli najvažnejše ugotovitve in pomeni tudi nekatera poglavja.

Roma je bilo vloženo premoženje mnogih katoliških ustanov in tudi vatikanskih prelato. Govorili so, da je ta razgovor in sporazum stal italijanske davkoplačevalce 1 milijardo in 200 milijonov. Če je ta številka točna ali ne, ni važno, važno pa je, da je bila banka po sporazumu med papežem in Mussolinijem rešena poloma.

Zblizanje fašizma z Vatikanom se je začelo že pred fašističnim pohodom v Rim. Mussolini je dejal: Naglašam, da sta latinska in imperialska tradicija Rima dones zastopani v katolicizmu!

Kardinal Vannutelli, dekan svetega kolegija, je javno izrazil svoje spoštovanje Mussoliniju meseca februarja 1923 za njegovo »energično požrtvovalnost do domovine« ter izrazil svoje prepričanje, da aje Mussolini izbran za rešitev naroda in za obnovo njegove sreče. To je bilo v času, ko je bila še sveža prelita kri protifašistov v Turinu in v Spezziji.

S pohodom v Rim leta 1922 se je začelo tudi formalno izvajanje fašističnega programa. Ta program tedaj ni bil več protiklerikalen in lahko se celo reče, da je postal klerofiliški. Ko je Mussolini prišel na oblast, je bil inspiriran od ideje, da mora katoličevski proti v nov režim kot njegov sestavni element. Za povračilo pa je Vatikan Mussolinija obstal s pozornostmi, kakršnih še ni izkazoval nobenemu predsedniku italijanske vlade po letu 1870. Zeta leta 1923 je pisal klerikalni »Corriere d'Italia«, kako je papež Pij XI. naročil duhovščini, naj se zlasti pri duhovnih vajah s toplimi molitvami spominja Mussolinija, da bi mu Bog podelil dovolj moči za zmago nad vsemi notranjimi in zunanji sovražniki. To je bila prva uradna zveza med Vatikanom in fašizmom, potem pa se je zbrala velika vrsta dokumentov, ki dajejo jasno sliko sodelovanja med rimsko kurijo in fašizmom do njegovega poloma leta 1943. Po srmatnem padcu Mussolinija je bilo sicer veliko prizadevanje uradnega in poluradnega tiska rimske kurije, da bi se svetu dokazalo, da takega sodelovanja ni bilo in da cerkev nikdar ni bila odvisna od fašizma, a vse tako dokazovanje ne more imeti nobenega uspeha, ker dejstva govori drugače.

Spomladaj 1923 je Mussolini prisilil parlament, da je sprejel volilno reformo, ki bi zagotovila fašistični stranki dvotretjinsko večino pri novih volitvah. Klerikalna stranka se je volilni reformi upirala, kardinal Mistrangelo pa je prav takrat, ko je bil bof v parlamentu zaradi volilne reforme na visku, ob velikem presenečenju in zgražanju voditeljev klerikalne stranke pri nekem sprejemu Mussolinija objel in poljubil.

Pripravevanje Vatikana, da bi Mussolinija, nekdanjega protiklerikalca in ateista, predstavil svetu kot verskega branitelja in zaščitnika, je postajalo že smešno in mod te smešne pretiranosti spada tudi to, da je bil Mussolini imenovan za drugega častnega predsednika Bratovščine tretjega reda sv. Františka.

Ko so se začela pogajanja med Kvirinalom in Vatikanom, je kardinal Merry dal Val kot papeževo odposlanca na katoliškem kongresu v Assisiju izrazil veliko hvaležnost »Onemu, ki drži v svojih rokah uzde italijanske vlade ter pod varstvom Boga osrebuje nacijo in dviga njen ugled na svet«. Papež Pij XI. pa je 20. decembra 1926 označil Mussolinija kot »človeka, poslanega od Previdnosti«.

»O zvezi med fašizmom in Vatikanom sta doslej največ povedala dva izrazita protifašista, zgodovinarja Gaetano Salvemini in Giorgio La Piana. Salvemini je opisal, kako je papež Pij XI. žrtvoval fašizmu italijansko klerikalno stranko. Med stališchem italijanske klerikalne stranke in Vatikanu je bila že od začetka velika razlika. Papež je kritiziral fašizem samo v tistih točkah, kjer je fašistična doktrina nasprotovala katoliški, kritiziral je samo cerkveno politiko Mussolinija, kadar se ni strinjala s katoliško doktrino, nikdar pa ni kritiziral Mussolinijeve notranje in mednarodne politike. Salvemini pravi, da bi se dele sodelovanja Mussolinija s papežem napisati cele knjige, a da to ni potrebno, ker povedo o tem dovolj že nekatera dejstva.

Lateransko pogodbo 11. februarja 1929 je Mussolini med drugim označil »koliko«: »Vatikansko mesto, malo po svojem teritoriju, a veliko po duhu, in monarhistični in fašistični Rim sta skupaj kot srce in duša velike in zmagovalne nacije ter kot lojalna prijateljica«. Dva dni po podpisu pogodbe je papež Pij XI. spet slavil Mussolinija kot »človeka Previdnosti«.

Pozneje je Mussolini sicer spet govoril kot pravcati heretik, ko je dejal, da je »krščanska religija rojena v Palestini, a da je katoliška postala šele v Rimu«, a pri vsem svojem presenečenju in zgražanju Vatikan ni nidesar odgovoril, dokler ni Mussolini še dodal: »Mi papeževe svetovne oblasti nismo prizveli, temveč smo jo pokopali«. Po tem je seveda prišlo do polemike, kd je bila velika senzacija za vas svet, a pri vsem nesoglasju sodelovanje med fašizmom in Vatikanom ni prenehalo. Zato pravi Salvemini, da je postalo obsojanje fašistične doktrine in fašistične cerkvene politike hkrati s sodelovanjem s fašističnim režimom tehnika Vatikana od leta 1922 do 1943. (Nadaljevanje pride)

POGAJANJA V PAN MUN JOMU

Razgovori o graditvi letališč med premirjem

Mursan, 26. dec. (Un. Pr.) V pododboru za premirje v Pan Mun Jomu so sedaj razgovori o graditvi letališč med premirjem. Vodja severnokorejske delegacije je izjavil, da severnokorejske in kitajske sile ne nameravajo graditi letališč, ko pa je predstavnik Združenega poveljstva zahteval, naj to izjavo potrdi pismeno, je severnokorejski delegat odgovoril, da ni pooblaščen za to.

Delegat Združenega poveljstva Libby je obtožil severnokorejsko in kitajsko poveljstvo, da premeščata vojne ujetnike iz Koreje na Kitajsko. Libby je oprl to obtožbo na izpoved severnokorejskih in kitajskih ujetnikov, ki so izjavili, da so videli mnogo ujetnikov Združenega poveljstva na Kitajskem.

Eden izmed severnokorejskih delegatov je nato odgovoril, da severnokorejsko-kitajsko poveljstvo samo revolucionarno prevzgaja ujetnike.

Dopisniki zahodnih agencij poročajo, da so Kitajci in Severnokorejci izvedli davi več napadov, ki pa so bili odbiti.

Letalske sile Združenega poveljstva so napadale železniške prometne zveze v Severni Koreji, vojne ladje pa so obstrlejevale okolico Sonda, Vonsana in Cinanpa na obali Severne Koreje.

Severnokorejsko poveljstvo sporoča, da se nadaljujejo krajevni boji. Severnokorejske obalne baterije so poskočevale dve vojni ladji Združenega poveljstva.

Toda večina v Donavski komisiji je izglasovala določbe, ki so nekoliko ublažena varjanta predloga tajništva in dajejo možnost za umetno izvajanje sporov. Zaradi tega ni mogla jugoslovanska delegacija sprejeti take rešitve.

Ko bodo izdelovale svoj pravilnik o rednem nadzorstvu, bodo naše pristojne oblasti uredile vprašanje iskanja havarij na način, ki je v skladu z našimi zakoni in ustreza načelom donavske konvencije. Z drugimi besedami, jugoslovanske oblasti ne bodo nikdar nikomur prepustile opravljanja svojih funkcij.

Izredna pomoč Italiji iz Marshallovega načrta

Rim, 26. dec. (Tanjug) Z odlokom predstavnštva Marshallovega načrta za Italijo bo izločena iz sklada za pomoč in subvencije vsota 200 milijonov lir za nabavo semen za pomoč področjem, ki jih je zajela poplava v dolini reke Pad. Računajo, da bodo ponovno zasejali okrog 30.000 ha zemlje. V dolini reke Pad je še vedno pod vodo okrog 100.000 ha rodovitne zemlje.

Libija je dobila svojo prvo vlado

Tripolis, 26. dec. (Ass. Pr.): Libijski kralj Mohamed Idris el Senusi je imenoval prvo vlado z Mahmudom Muntaserom na čelu.

Muntaserova vlada je odobrila ZDA, Vel. Britaniji in Franciji, da lahko obdrže svoja oporišča, ki so jih imele dostje v Libiji. Libija zahteva sprejem v OZN in v tri posebne ustanove Združenih narodov FAO, UNESCO in Svet za zdravstveno organizacijo. Razen tega je podpisala s predstavnikom OZN en osnovni in štiri dopolnilne sporazume o tehnični pomoči.

Razvoj nemške trgovske mornarice

Hamburg, 26. dec. (Tanjug): Po izjavi zahodnonemškega prometnega ministra nam trgovska mornarica Zahodne Nemčije sedaj približno 1,3 milijone ton ladjevja v primeri s 4 milijoni ton pred drugo svetovno vojno. Po vojni so izdali za obnovo mornarice 100 milijonov mark iz privatnih sredstev. Nemške redne pomorske proge, ki so večinoma znova vzpostavljene, bodo prihodnje leto razširjene in bodo segale do zahodne obale ZDA, Daljnega vzhoda in Avstralije.

Kocka pade prihodnje leto

V ZDA se že sedaj pripravljajo na predsedniške volitve, ki bodo prihodnje leto jeseni. Te priprave spremljajo z velikim zanimanjem tudi drugod po svetu, kar je popolnoma razumljivo. Predsednik ZDA je morda najbolj vplivna politična osebnost na svetu; on lahko, ne da bi se s kom posvetoval, odpušča ministre, imenuje poveljnike armade ter mornarice ter je obenem vrhovni poveljnik obojevojenih sil ZDA, osebno vodi vse vladne ustanove, lahko podpisuje ali odkloni zakon, ki ga izglasuje senat, vpliva z govori v kongresu na mnenje skupščine in ljudstva, imenuje vse sodnike, tudi člane vrhovnega sodišča; z naknadnim odobrenjem kongresa pa odloča lahko še o celi vrsti zadev: sklepa mednarodne pogodbe, odobrava mednarodna posojila, in izrednih slučajih pa lahko celo napove vojno!

na rastočo vojaško moč ZDA in ravno tako zaskrbljeno opazujejo nekatere pojave v ameriški zunanji in notranji politiki. Le-ti prihajajo zlasti do razra v izjavah vodilnih ameriških republikancev, članov sedanje opozicijske stranke, ki so tem bolj pomembne, ker je vladajoča demokratska stranka zaradi notranjih razprtij zelo oslabiljena.

Do konvencij strank (zbor delegacij te ali one stranke, na katerem določijo kandidata za predsednika), je še osem mesecev časa. Kljub temu že trije vodilni republikanci skušajo pridobiti tako veliko število pristavev, da bi jih na konvencijah imenovali za predsedniške kandidate. Prvi med njimi je že znani senator Taft, ki svoje želje in stremeljenja že na ves glas razglašala, sledita pa mu guverner Kalifornije Warren in Harold Stassen. Res je, da slednji še ni »svrgel« klobuka v areni, kot imenujejo v ZDA odkrito izjavo, da misli človek kandidirati, bilo pa bi presenetljivo, če ne bi kandidiral, Stassen poskuša postati predsednik ZDA že leta in leta. Da bo kandidiral, bi tudi potrdjevala nova, da je bila pred kratkim ustanovljena organizacija njegovih pristavev, ki jo vodi senator Lodge, Guverner Warren je za sedaj seznanil s svojimi načrti samo delegacijo republikanske

stranke Kalifornije; dobro ve, da za njega za sedaj še slabo kaže. Vendar pa se prav lahko zgodi, da bodo na strankinem kongresu glavni kandidati drug drugega blokirali. V tem primeru bi prišel on v poštev kot kompromisni kandidat. Najglasnejši med vsemi, ki hočejo postati predsedniški kandidati, je senator Taft. Le-ta je posebno znan po svojem geslu iz leta 1940, ko je glasno oznanjal, da rajši vidi Nemčijo zmagati, kot da bi ZDA stopile v vojno. Še nedavno je izjavil, da je še vedno mnenja, da nemška zmaga nad Veliko Britanijo ne bi v ničemer ogrozila ZDA.

Ameriški listi so polni karikaturnih iz predvolilne kampanje. Posamezno karikaturo, ki jo je objavila »Evropa«, slika kaže »smadega« Tafta, ki na svo moč dvori lepi stonici (posebej na republikansko stranko); le-ta pa se še vedno kocke obira v stran, da bi morda našla še kakšnega mladčnika (Eisenhowerja)?

Pred kratkim je senator Taft napisal in izdal knjigo »Zunanja politika za Američane«, ki je po vsebini le predvolilni pamflet. S to knjigo in z govori na mnogih javnih shodih, predvsem na jugu in zahodu ZDA, skuša Taft čim bolj diskreditirati demokratsko stranko in Trumanovo državno upravo ter si seveda pridobiti čim več pristavev. Na njegovo knjigo je takoj odgovoril demokratski senator McMahon s zelo ostrim in dobro utemeljenim kritikom. Opazovalci pravijo, da je Taftu že žal, da je knjigo sploh napisal. Od človeka, ki je pred leti verjel, da ni nič hudega, če Anglija pade — pravi McMahon, ne moremo pričakovati, da bi imel prav, ko pravi, da je sedaj zaveznitvo nujno, le z Anglijo, medtem ko ostala Evropa ni važna. Z naslov knjige vsiljuje misel, da dosevanje zunanja politika ZDA ni bila za Američane. In res tudi Taft neke v sredini knjige, da je bila dosedanja zunanja politika ZDA v prid samo — Sovjetski zvezi. Predsednika ZDA Truman.

S: Pravilo, da vlada v Jugoslaviji verska svoboda!
D: Dragi moj, niso sveto cerkev zanimajo zgolj nekdanji privilegiji!

mana obtožuje, da je namenoma tako »krepil« Sovjetsko zvezo, da je le-ta postala nevarna. V knjigi omenja uspeh Marshallovega načrta ter pravi, da je tudi on glasoval zanj. Pozabil pa je povedati, da je predlagal k načrtu dodatek, ki bi obseg pomoči znatno zmanjšal. Ugotavlja tudi, da so ZDA odobrile Atlantski pakt, molči pa o tem, da je on glasoval proti njegovi ratifikaciji. Sedaj je vnet pristavil pakta, ker sje OZN nesposobna in slabas. Vredno bi se bilo tudi spomniti, da je Taft letos spomladaj odločno podpiral Mac Arthurja; če bi bil republikanski senator tedaj predsednik ZDA, je veliko vprašanje, kako bi se stvar na Daljnem vzhodu razvijala. Senator tudi previdno molči o svoji bodoči vladi (v primeru zmage na volitvah). Krožijo pa govorice, da se pogosto sestaja z Mac Arthurjem in še nekaterimi skupnimi prijatelji. Zato opozovalci ugibajo, kateri izmed njih naj bi dobil v vladi važna mesta kot so zunanje ministrstvo, ministrstvo za obrambo in druga. Vsekakor je za sedaj Taft najvidnejši pretendent na predsedniško mesto in bodo imeli njegove tekmece zelo težko delo zaradi njegove vedno večje popularnosti, saj svoje misli in načela množičam naravnost vsiljuje, vsi ostali pa trdovratno molčijo. Edini, ki bi lahko pričakoval kolikor toliko lahko zmago na tej ali oni listi je poveljnik evropske armade general Dwight D. Eisenhower. (Konec pride)

Po novih potih v skrbi za mladino

Ustanovljen je iniciativni odbor »Društva prijateljev mladine«

Skrb za dobro vzgojo naše mladine, ki je pri vseh naporih ljudske oblasti, pri trudu in delu poklicnih in nepoklicnih vzgojiteljev še vedno premalo učinkovita, je rodila misel, da vključimo v delo pri vzgoji našega mladega rodu čim širši krog naših staršev in ostalih delovnih ljudi, ki jim je pri srcu rasti in razvoj mladine. Ze nekaj mesecev so prihajali z raznih strani predlogi za ustanovitev »Društva prijateljev mladine«. Zlasti močno je zazvela ta misel se potem, ko so v LR Hrvatski taka društva že ustanovili in naše želje s tem nekako prehiteli. Ljudje sicer se niso čisto jasno vedeli, kakšne bi bile naloge društva. Da so jih pa več ali manj zavestno čutili in jih hoteli tudi izpolnjevati, nam povedo številni primeri. Tako se je zgodilo v Domalah, da je preprost delavec, ki ni vedel ničesar o tem, da se društvo ilegalno že snuje, na množičnem sestanku predlagal, da se v interesu naših otrok ustanovi društvo, ki bo združilo v skupen napor vse naše ljudi, ki ljubijo mladino. Odras žele potrebe in želje ljudi je bil sesanec številnih pedagoških, pedličnih, zdravstvenih in kulturnih delavcev, ki je bil v preteklem tednu na IO OF v Ljubljani. Ta sestanek nam je dal iniciativni odbor »Društva prijateljev mladine«. Predsednik iniciativnega odbora je podpredsednik Predzida ljudske skupščine LRS tov. Regenti, za tajnika pa je bila izvoljena tov. Ranka Kavčičeva. Novi odbor je sklenil pozvati vse ljudi, ki jim je vzgoja mladine draga, da prijavijo svoj pristop v društvo. V Ljubljani bodo sprejemali pismene in ustne prijave v društveni prostorih, ki so začasno skupaj s prostori Pionirskega sveta LRS v Beethovnovi ul. 10. K₀ se bo priključilo dovolj članov, bo iniciativni odbor sklical društveni občni zbor. Zunanji okraj in kraji na svojo željo po ustanovitvi društva sporočijo iniciativnemu odboru (Ljubljana, Beethovnova ul. 10 (1), ki jim bo postal začasna okvirna pravila, po katerih bodo lahko sklicali društvene občne zборе.

Zadrugi Črni in Loka pri Rižani dobro napredujeta

Vsi, ki so letos šli na oddih ali po opravih v našo Istro, so lahko opazili preonara cela pobočja dveh hribov pod vasjo Črni kal pri Rižani. To so na novo zrigolane površine za bodoče vinograde. Na teh parcelah je pred desetletji rasel lep hrastov gozd. Hrastovina pa je šla po isti poti, kot v prejšnjih časih že toliko lesa za našega Krasa. Kmečka delovna zadruga Črni kal je zrigolala 13 ha, teh lanj še z robidovinom zaraščanih pašnikov, kmečka delovna zadruga Loka, njena sosedja, pa 6 ha. Velikega dela sta se lotili obe zadrugi. Malo s strahom so ugibali zadrugniki, kako bi začeli z delom. Večina starejših zadrugnikov je bila mnenja, da bi zasidili trto kar po starem, tako kakor so se naučili pri individualnem ročnem obdelovanju vinogradov. Napraviti so hoteli trtne vrste po bregu navzdol. Če bi napravili tako, bi pač morali obdelovati vinograde ročno. Kmalu so pa sprevideli, da ne bodo imeli toliko delovne sile za tako velike vinograde. Saj ne morejo računati, da bodo lahko najeli za te vinograde cele nove brigade delavcev. Pač pa lahko računajo le na sebe. Tudi gospodarski račun bi jim kaj kmalu pokazal, da se jim to ne izplača. S pomočjo strokovnjakov goriskega okraja pa so na podlagi načrtov, ki jim jih je napravilo Podjetje za melioracije, kaj kmalu našli pravilno rešitev.

Ob deseti obletnici smrti Jožeta Kerenciča

V Mariboru so nacisti 27. decembra 1941 ustrelili kot talca profesorja Jožeta Kerenciča, ki bil že pred vojno v prvi vrsti borec za pravice izkoriščanih delavcev. Rodil se je leta 1911 v Jastrebcih na Kogu pri Ljutomeru in že kot študent je skušal z besedo in dejanjem olajšati gorje izkoriščanih vinarjev svoje ožje domovine. V letih gospodarske krize 1928-1932 je spisal knjigo »Zivljenje jeruzalemskih vinarjev«, v kateri je zbral mnogo gradiva o bedi kmečkega proletariata v ljutomerskem okraju. V svoji knjigi je napisal, da ni daleč čas, ko bodo tudi vinarji naglani tujo in domačo gospodo ter začeli delati zase. Nastopil je tudi na velikem shodu delavsko-kmečkega gibanja, ki je bil leta 1935 v Ljutomeru.

Nov uspeh mojstra fotografije Toše Dabca

Mojster umetniške fotografije Toše Dabac je dobil doslej na raznih razstavah v naši državi in po svetu veliko število nagrad za svoje umetniške fotografije. Mojster Dabac se tudi trudi, da bi naš mladi umetniški fotografiji dosegli čim večje uspehe pri svojem delu. Z vsemi našimi in tujimi fotografi vzdržuje tesne zveze.

Toše Dabac: Makedonec
Pred nekaj dnevi je bil mojster Dabac obveščen iz New Yorka, da je na veliki letni razstavi »Popular Photography« dobil štiri nagrade. Kako pomembna je ta razstava, najzgovorneje priča to, da je na njej sodelovalo nekaj tisoč razstavljalcev iz 35 držav, razstavljenih pa je bilo 55.698 fotografij.

Ta uspeh mojstra Dabca je ponoven dokaz visoke kakovosti ter hkrati priznanje naši umetniški fotografiji. Za to razstavo je bilo določenih 25.000 dolarjev nagrad, katerih del bo deležen tudi mojster Dabac. M. B.

Osječani so izgubili 5 milijonov din ker so verjeli alarmantnim govoricam

Naši sovražniki mečejo od časa do časa med ljudi alarmantne vesti, ki imajo namen povzročiti zmedo, in to zlasti v času, ko naglo napreduje konsolidacija naših tržnih razmer. Tudi lahkoverni so postali opreznji, saj so se že tolikokrat opekli. Prav zato ni posebno v čast Osječiku in njegovim prebivalcem, da so preteklo soboto v enem dnevu izgubili 5 milijonov din, ker so verjeli takim alarmantnim govoricam.

Ze zgodaj zjutraj se je v mestu razširila vest, da bo od ponedeljka vrednost industrijskih bonov znižana od 4 na 2 din za en bon. Ljudje so začeli kupovati, kar jim je prišlo pod roko, potrebne in nepotrebne stvari, da bi se čim prej iznebili bonov. V trgovinah so nekateri neodgovorni uslužbenci še potrdili, da morajo po sprejetem nalogu ta dan obratovati vse bone. To naročilo pa je bilo v zvezi z izvajanjem odločbe, da se od 24. do 31. decembra prodaja industrijsko blago s popustom 10%.

Ves dan so bile v Osijeku pred trgovinami dolge vrste, in trgovinah pa so se ljudje dremjali. Lahko si predstavljamo, kako so zapeljani Osječani v ponedeljek začudeno gledali, ko so slišali, da se do konca meseca prodaja vse industrijsko blago za 10% ceneje, ne le za denar, marveč tudi

Več novih razstav v Umetniški zadrugi

V ponedeljek so odprli v razstavnem prostoru Umetniške zadruge zaključno razstavo letošnjega leta. Obiskovalci si bodo lahko ogledali novejša dela 24 umetnikov. Vsak upodablja oči umetnik ima na razstavi po eno delo. Na vpogled je 22 olt različnih formatov, 1 gvaš in 1 manjša plastika. Sodelujejo: Mihelič France, Kregar Stane, Omerza Nikolaj, Pregelj Marij, Kobe Boris, Dore Klemenčič, Mira Pregljeva, Kumar Stane, Lakovič Vlado, Peršin Franc, Sedej Maks, Lamut Vlado, Kralj Tone, Gerlovič Alenka, Subic Ivo, Debenjak Riko, Godec France, Slapernik Rajko, Zupanc-Sodnikova, Drenik-Marušičeva, Berbuč Milan, Čopič-Seljak, Vidic Janez in kipar Strekelj Ivan.

Razstava bo odprta do sobote. Na Silvestrovno bo prirejena nova razstava Mladinske knjige, ki bo trajala do 10. januarja prihodnjega leta. Razstavljene bodo ilustracije naših mladinskih knjig. O tej razstavi bomo še kasneje poročali.

V izložbah Umetniške zadruge se vrstijo v krajših zaporedjih razstave Društva za uporabo umetnosti, ki so vselej urejene pazljivo in okusno.

Veliko obeta po svojih prirodnih sposobnostih in po svojem delu?

To je samo nekaj nalog, ki so dovolj pereče, da se ljudje zaradi njih zberejo, združijo in začnejo redno delati. Morda bodo prav zaradi njih zrasla naša prva društva prijateljev mladine in morda bodo ta prva društva najboljša, ker bodo zrasla in delala iz žive potrebe?

Seveda če bodo v njih ljudje, ki imajo ne samo veselje, temveč bodo našli tudi čas in se hoteli žrtvovati za našo mladino. S tem pa takoj zadenemo ob vprašanje, kdo je lahko član društva. Se samo ime društva nam da dovolj odgovor. Vsi pravi in resnični prijatelji mladine naj bi postali njegovi člani, vsi moralno in politično pošteno in zavedni državljani, ki želijo pomagati, sodelovati in soodločati pri vzgoji mladine. Vemo, da hočemo vzgojiti samozavestnega, borbena in poštenega mladega človeka, ki se bo zavestno boril za zmago resnice in pravice, za zmago socializma v svoji deželi in na svetu. Vsi, ki hočemo sodelovati pri vzgoji takega človeka, bomo lahko člani društva. S tem pa smo tudi že izločili vse tiste, ki bi v društvu hoteli zasedovati kakršnekoli sebične, temne, protiljudske namene.

Redko. Treba bo manj gnoja, manj bo dela. Trte pa bodo imele dovolj prostora, zato se bodo krepko zakoreninile in bodo rodile več. Brez posebne truda bodo med vrstami zemljo počasi zravnali tako, da bodo trte zasipali.

Vsi vinogradniki vedo, da je to za trte zelo koristno. Čez nekaj let bodo tako nastale terase, na katerih daljnem robu bodo trtne vrste. Vse terase bodo imele izhod na bodočo cesto, ki bo obela diagonalno ves vinograd. Čez nekaj let bomo imeli tudi za obdelovanje vinogradov dovolj strojev. Tak stroj bo potem zapeljal s ceste na vsako teraso. S strojem bo mogoče obdelovati vse terase ter poškropiti vsako trto in to spodnjo stran trtnih listov, kakor je to treba. Terasa pa bodo dale vinogradu še eno veliko prednost. Enakomerno bodo porazdelile pa tudi zadrževale padavinsko vodo. Večje nalive pa bo mogoče odterati speljati v jarke ob cesti, odkoder bo voda odtekala v cisterne, ki bodo na primernih krajih zgrajene tako, da bo zbrana voda čimbolj pri roki.

Ko so poslušali te nasvete, si nekateri zadrugniki dolgo niso mogli prav predstavljati, kako bo vse delo teklo. Mučil jih je strah pred ogromnim delom, ki jih čaka. Kameje pa so se jim zasvetile oči, obraz pa se je razjasnil v vesel nasmeh. Razumeli so. Sama je prišla beseda na dan: »Da, tako bo pa šlo. Sedaj pa razumemo. Prihodnjo sredo začnemo saditi trte.«

Pogozditi smo 16.000 ha

V Sloveniji smo doslej pogozdili nad 16.000 ha gozdnih površin. V letih letih je bilo pogozdovanje tako intenzivno, da smo petletni pogodovni načrt presegli za 66%. Prav uspešna so bila pogodovna dela tudi na Krasu, kjer smo pogozdili 3.100 ha.

V teh pogodovnih delih smo prvič začeli uvajati nove gozdne kulture: duglazijo, ameriško cedro, ameriški bor in druge vrste, ki imajo obilen letni prirastek in dajejo dragocen tehnični les.

Tečaj za strokovnjake pri zdravstvenih ustanovah

Higienski institut LR Srbije je ustanovil v Beogradu tečaj za inženirje in druge strokovnjake, ki so zaposleni pri raznih zdravstvenih ustanovah. Po končanem tečaju bodo dobili vsi higieniški zavodi in vse epidemiološke postaje v Srbiji najpotrebnejše strokovne moči, ki jih sedaj zelo primanjkuje.

Razgibani frontni občni zbori v Celju

Frontno življenje v Celju je v tem mesecu posebno razgibano. Občni zbori, ki se vrste drugi za drugim, kažejo, da so se stari odbori nanj zelo resno pripravili. Skoraj povsod je udeležba frontovcev tako številna, da je marsikoga presenetila. Posebno se je izkazalo članstvo Osvobodilne fronte I. četrti, ki je napolnilo malo dvorano OF do poslednjega kotička. Delovno predsedstvo in razne komisije so imele polne roke dela, da so volitive na tem občnem zboru, kljub nekaterim predlogom, naj bodo javne, izvedli na temelju največje demokratičnosti. Člani so predlagali povsem novi odbor. Zaradi številnosti volivcev se je občni zbor nato tako zavlekel, da so bili rezultati volitev objavljeni šele kasneje. Na občnem zboru so razpravljali tudi o protiljudski duhovščini, ki skuša izrabiti verska čustva pobožnih ljudi v protidržavne namene. Sprejeli so tudi nove člane — mladince, vsakemu izmed njih pa so v spomin na vstop

Živahne priprave za Novoletno jelko po vsej republiki

NA GORISKEM. Tudi letos se žene ob sodelovanju množičnih organizacij že dalj časa pripravljajo na novoletno jelko, s katero bodo razveselile svoje najmlajše. Pomoč so objubila tudi gospodarska podjetja. Delovni kolektivni so prevzeli oblikovanje »Novoletne jelke« v Novi Gorici je prispeval v ta namen 60.000 dinarjev. Okrajno prevozna podjetje v Solkanu bo priredilo ob novoletni jelki družabni večer in obdarilo otroke svojih delavcev. V cementarni Anhovo bodo priredili takšno prireditev, ki bo imela predstave lutkovnega gledališča, drugod pa pravljične in partizanske koticke ter kulturne nastope.

V NOVOMESKEM OKRAJU. Stevine organizacije, društva, sindikalne podružnice, delovni kolektivni in dobrodelne ustanove se v novomeskem okraju pripravljajo, da bo praznovanja novoletne jelke deležno čim več naših najmlajših. Letos bo Dedek mraz v našem okraju prinesel mnogo darov in lepih presenečenj. Delovni kolektivni so prevzeli oblikovanje »Novoletne jelke« v Št. Jernej pripravila s sodelovanjem učiteljskega bogat spored za mladino, s katerim bodo obiskali vse bližnje šole. V Novem mestu bodo na vseh terenih pogostili predšolske otroke, najprej v partizanski šoli, nato v šoli pri županih. Lutkovno igrico bodo predvajali prvo leto v šoli, nato v prireditveni dvorani. Za to predstavo je med otroki veliko zanimanje.

V RAVNAH. Na ravenski gimnaziji so že ob koncu prejšnjega šolskega leta začeli s pripravami. Šolski komite LMS je na seji sklenil, da se praznovanje »Novoletne jelke« ne sme odpraviti s skromnim obdarovanjem, temveč da je treba pripraviti pester in zabaven program, da bodo pionirji, ki jih je na Ravnah nad 300, svoj praznik res lepo preživeli. Zato bodo pripravili partizanski in ugankarski tečaj, ki bo imel za predstavo. Lutkovno predstavo, ki jo bodo pripravili učiteljski komitei. Šolski komitei so morali skoraj vse rekvizite izdelati sama. Z novim letom bo začela z rednimi predstavami in to tako dobil Guštanj svoje lutkovno gledališče. Šolski komitei je prošil vsa šolska podjetja v okraju, da bi z denarjem ali drugimi darili podpirali ravenski pionirje. Tudi dijaki sami so našli način, kako pomagati pri tej stvari. V PTUJSKEM OKRAJU pripravljajo novoletno jelko po šolskih središčih, le v Grajeni in Pavlovcih je delovna Osvobodilna fronta sklenila pripraviti novoletno veselje za otroke svoje vasi. Vse pripravljajo za praznovanje »Novoletne jelke« v Ptujtu pa sodelujejo tudi vse množične organizacije, podjetja in ustanove. V Ptujtu in pri Veliki Nedelji so žene kupile v tekstilni tovarni ostanke, iz katerih so pripravile otroške obleke, igrače in igračice. V Ormožu so imele prireditve izdega kriza in čisti dobček dali za novoletno jelko. V Strnišcu pripravljajo prireditve in darila otrokom pri Gradisu in v tovarni. Ptujsko okrajno gledališče bo imelo prireditve za otroke. V Ptujtu pripravljajo prireditve in darila otrokom pri Gradisu in v tovarni. Ptujsko okrajno gledališče bo imelo prireditve za otroke. V Ptujtu pripravljajo prireditve in darila otrokom pri Gradisu in v tovarni.

V HALOSKE OTROKE bodo pionirski sveti nakupili darila za 142.000 din, ki jih je za novoletno jelko prispeval okrajni komitei. Žene bodo nekaj svojih praktičnih izdelkov poslane otrokom v Halozce. V vsem okraju bodo najlepše obdarovali partizanske in druge oboje-stranske sirote. Najbogatejšo novoletno jelko pa bodo pripravili na Vičavi v Ptujtu, kjer je bilo imenovano prosteno. Na novem otroškem igrišču, ki ga še urejajo, bodo postavili gozd okrašenih in osvetljenih jelk, med katerimi se bodo z otroki pogovarjali partizani in drugi.

Kaj nam pove razstava Zveze borecev na Prulah

Na večer pred dnevom proslave desetletnice ustanovitve naše Ljudske armade, je otvorila Zveza borecev na terenu Prule razstavo o borbi in delu tega terena med narodnoosvobodilno borbo. Razstava nam lepo kaže razvoj osvobodilnega gibanja na terenu od leta 1941. Pove nam, da so bili prvi iniciatorji borbe na terenu, zavedni in borbeni člani naše Komunistične partije. Med njimi sta bila tudi člana CK KPS narodni heroji Oskar Kovačič in ing. Janez Marentič. Tudi Darinka Kovačič, Ernest Eyper in mnogo naprednih komunistov iz tega terena se je v prvih dneh okupacije odzvala pozivu Komunistične partije. Številni, deloma originalni dokumenti, ovdab, zapornih povelj, potrdila partizanskih enot o sprejetem gradivu, kažejo aktivnost članov Osvobodilne fronte na terenu. O tem nam govori tudi seznam 71 partizanov, ki so odšli v borbo s tega terena.

Na razstavi tudi vidimo fotografije hiš, kjer so bili večji bunkerji, v katerih so prebivali tudi naši vodilni tovarši; Kardelj, Kidrič, Krivic in kjer so skrivali orožje, tehnike in razni material. Samo večjih bunkerjev je bilo na terenu 12. Številni obiskovalci razstave se tudi ustavljajo ob izvirku iz kronike, ki govori za vsako ulico, celo za vsako hišo posebej, kdo je aktivno delal za Osvobodilno fronto, kdo je podpiral naše gibanje in kdo mu je bil našproten. Razstava nam pokaže veliko množičnost osvobodilnega gibanja na tem terenu, borbenost in predanost članov Partije.

Vsak, kdor si razstavo ogleda, prizna, da je zelo zanimiva in da je bilo potrebno, da se je ves ta zgodovinski važni material iz narodnoosvobodilne vojne tudi zbral. Veliko število obiskovalcev pa daje še svoje dopolnitve k izvirku kronike, tako da bo vsa kronika, ki jo namerava terenski odbor Zveze borecev vezati v knjigo, res pravi zgodovinski dokument.

Naši narodni heroji

Jože Mihelčič

Doma je bil iz Semeča, okraj Crnomelj. Po poklicu je bil kmet. Ze pred vojno je delal več let v Partiji — od leta 1940 je bil kandidat CK KP Slovenije. Padel je kot član Okrožnega komiteja KPS za Belo krajino. Imel je velike organizacijske sposobnosti in je vodil partijsko delo predvsem v okolici Semeča. Zaradi naprednega mišljenja in dela proti takratnemu režimu je bil zadnje mesece pred vojno interniran v Medjuščerju pri Ivanjci v Srbiji. Rad je študiral in skrbel za samovzgojo. Po razpadu Jugoslavije je bil takoj med organizatorji upora proti okupatorju. Na terenu Semeč je delal v ilegali, ko pa je bila konec oktobra 1941 poslana belokranjska edinica — 29 partizanov na Krško polje, da bi preprečila izseljevanje Slovencev po Nemcih, je bil postavljen za komisarja te čete. Na povratku je bila četa na Gornjih Lazah napadena od Italijanov in je v borbi padlo 19 tovarišev. V teku borbe v noči od 2. do 3. novembra 1941 je bil Mihelčič od Italijanov ujet in odpeljan v Ljubljano. V zaporu je bil strašno mučen in ves polmljen, vendar ni ničesar izdal. Bil je obsojen na smrt. Duhovnika je odklonil, svoji materi pa je pred smrtjo napisal bodrilno pismo, naj ne joče nad njegovo smrtjo, ker bodo v tej vojni za osvoboditev padle še številne žrtve, ker je to neizogibno. Bil je ustreljen 9. decembra 1941 v Ljubljani kot prva žrtve, ki je bila obsojena in ustreljena od italijanskih fašistov v Ljubljani.

Mihelčič Jože je izreden primer kmeta, ki je do poslednjih trenutkov svojega življenja ohranil brezprimern ponos borca komuniste, čprav je rasel v gospodarsko zelo zaostalih razmerah. Njegovo zadržanje, borbenost, doslednost, poštenost itd. v času pred zlomom stare Jugoslavije, so ga privleli v vodstvo Partije v najodgovornejšem času. Njegova organizatorska, politično-agitacijska in akcijska sposobnost je dala leta 1941 prve borbe za boj proti okupatorju v Beli krajini.

Junaksko zadržanje v ječi, pred sodiščem in na samem morišču pa je vilo pogum ter podžgalo sovraštvo in upornost zatiranega ljudstva. Borcem s puško v roki in aktivistom je bil njegov lik tedaj in je še danes nadvse svetel primer nesebične ljubezni do lastnega naroda in delovnega ljudstva sploh. Mihelčičev lik živi med belokranjskimi kmeti, ki se z njim ponašajo kot z junakom, ki zasluži vse priznanje in hvalečnost današnje generacije.

Jože-Ciril Moškrič

Jože Moškrič se je rodil 2. marca 1902 v Dobrunjah pri Ljubljani. Kot tiskarski delavec je delal v bivši Jugoslovanski tiskarni, svoj prosti čas pa posvečal kulturnemu in političnemu delu. Njegova delavska zavest ga je že zgodaj pripeljala v revolucionarne vrste Komunistične partije.

Moskrič je bil delavski pisatelj in pesnik. Na vseh delavskih odrih so igrali njegove igre »Rdeče rože«, »Razkinkana moral«, »Borba za kruha«, »Stari in mladi« ter recitali njegove revolucionarne pesmi. Bil je med ustanovitelji delavskega prosvetnega društva »Svoboda« v Dobrunjah, ki je imelo pevski zbor, godbo, knjižnico, dramski, športni in šahovski odsek. Uspeh tega kulturnega in političnega dela, ki ga je vodil Moškrič z ostalimi tovariši, se je najlepše pokazal med narodnoosvobodilno borbo, ko je iz bivše dobrunjske občine odšlo v partizane za celo brigado borcev in bork.

Razen doma v Dobrunjah, je komunist Moškrič politično delal tudi med ljubljanskim grafičnim delavstvom. Ko se je leta 1935 stavka grafičnih delavcev vlekla že več tednov in se je po prvih tednih splošnega navdušenja začelo pojavljati malodušje, je Moškrič z močjo svoje besede pregnal malodušnost. Graficarji so nadaljevali borbo in zmagali v boju s kapitalom. Nato so pomozni delavci poslali Moškriča v odbor grafičnega sindikata, v katerem se je vztrajno boril za delavske interese in utrjeval razredno zavest med graficarji.

Ko so fašisti okupirali Jugoslavijo, je moral Moškrič v ilegalo. Graficarje

je povezal v Osvobodilno fronto in delal doma v Dobrunjah. Spomladaj leta 1942 je šel v partizane, čeprav ga je že močno izprala zavratna jetika. Toda njegova nezlomljiva volja in borbenost je zmagovala bolezen. Kot črtni politikomisar v Novem bregu se je ves posvetil vzgoji partizanov. Znova je začel pisati in s svojimi prispevki zalagal partizanske časopise. Med veliko roško ofenzivo je bil Moškrič-Ciril miren in dobre volje ter v najtežjih trenutkih vplival pogum svojim tovarišem.

Po ofenzivi je odšel v Lipoglavsko hribe v bližino svojega domačega kraja, kjer so Italijani in belogardisti z vseh strani pritiskali, da bi partizanske čete odgnali s te nevarne bližine Ljubljane. Kljub stalni smrtni nevarnosti je vztrajal na tem težkem ozemlju, da je pomagal ljudstvu vztrajati v borbi, mu kazati pravo pot in mu krepiti vero v zmago. Čez nekaj mesecev so ga belogardisti obklopi, ga težko ranili in planili nanj. Napol mrtvega so odvlekli na Polico, ga tam mučili in ubili. Padel je kot junak, živi pa v hvaležnem spominu slovenskih delovnih ljudi.

Ustanove, podjetja in šole ne bodo delale 31. decembra in 1. januarja

Spričo Novega leta 1952 je uradi FLRJ sklenila, da ustanove, vladna podjetja in šole ne bodo delale 31. decembra t. l. in 1. januarja leta 1952.

Od tega so izvezte ustanove, uradi in podjetja, ki morajo zaradi narave svojega dela, proizvodnega procesa ali kakih podobnih potreb, delati redno te dni kakor tudi druge dni.

Izjemno bo trgovska mreža delava v nedeljo 30. in v ponedeljek 31. t. m., vendar ne bo delala 1. in 2. januarja leta 1952.

S. L.

Kako bomo finansirali proračunske izdatke do sprejema novega proračuna

Beograd, 24. decembra. Finančni minister zvezne vlade je izdal navodilo o načinu finansiranja proračunskih ustanov do sprejetja proračuna za leto 1952. Izplačila stalne otroške doklade in izdajanja bonov za nakup industrijskega blaga.

I. Do sprejetja proračuna za leto 1952 bo finansiranje proračunskih ustanov in organov začelo.

II. Kreditne ustanove, po katerih se izvršujejo proračuni, bodo finansirale izdatke ustanov in organov v proračunskih posameznih odločilih, razen tistih, ki so podlagi in v mejah plana odločilo za januar-marec 1952, ki mora biti odobren in pravčasno predložen banki v izpolnitev. V mejah odobrenih planov za januar-marec 1952 bo Narodna banka financirala izdatke posameznih organov državne oblasti na glede na kritje na njihovih računih dohodkov.

Ljudski odbori bodo sprejeli plan izdatkov za razdobje januar-marec 1952 na podlagi in v mejah direktiv in navodil finančnih ministrstev ljudskih republik.

III. Posamezne vrste proračunskih dohodkov se bodo plačevale pri virih, ki so podlagi in v mejah plana odločilo za januar-marec 1952, kot je to predvideno s posebno odredbo finančnega ministrstva FLRJ.

Dohodki od gospodarstva in drugi dohodki, dobljeni v razdobju januar-marec 1952, v katerih je predvidena udeležba posameznih proračunskih ustanov, bodo služili za kritje izdatkov vseh organov državne oblasti. Dohodki, dobljeni v tem razdobju se bodo razdelili po sprejetju družbenih planov in proračuna po odstotkih, ki bodo določeni s temi plani.

IV. V tromesečnem načrtu izdatkov za januar-marec 1952 je treba zagotoviti sredstva za izplačilo denarne odškodnine za odpravljene živalske bione in sredstva za nakup industrijskih bonov kot je določeno v navodilu o izdajavi proračuna za leto 1952.

Naeoloma se lahko v plan za januar-marec 1952 vsevolje samo osebni izdatki za obstoječe živalske bione in najmanjši materialni izdatki. Planu se morejo predložiti izdatki za nove ustanove, ki decembra 1951 niso obstajale.

Pri sestavljanju plana izdatkov za razdobje januar-marec 1952 je treba upoštevati, da se bodo od 1. januarja 1952, finansirala iz proračuna zavarovalno zavarovanje: zdravila za zavarovalnice po receptih, klimatsko in zdravilsko zdraviljenje zavarovancev in ortopedski pripomočki za zavarovalce.

Nabava protez in ortopedskih pripomočkov za otroke in invalidne osebe, ki so financirane iz proračuna ljudskih republik.

Geodetske uprave in kataster se bodo financirali v tem razdobju na dosedajšnji način.

V. Sestavljanju plana izdatkov je treba prav tako upoštevati, da je faktor za zdravila znižan od 8 na 4.

V. Glede na to, da tvori plan izdatkov in dohodkov za januar-marec 1952 v bistvu sestavi del proračuna za leto 1952, je treba ta plan glede klasifikacije izdatkov in tehnične izdelave v celoti izdelati po navodilu finančnega ministrstva FLRJ za sestavljanje proračuna za leto 1952. V plan izdatkov za januar-marec 1952 se ne bodo vnašali izdatki novih ustanov, toda za take ustanove je treba v ustreznem delu in razdeliku zagotoviti sredstva za izplačilo stalne otroške doklade in izdajanje bonov za nakup industrijskega blaga. Če po proračun odobren, ne bi nastopile motnje in težave pri vodenju evidence o izvršitvi proračuna pri banki in pri naredbodajalcih. V prvem delu morajo prav tako rezervirati ustrezno sredstvo za izplačilo stalne otroške doklade in izdajanje bonov za nakup industrijskega blaga. Če po proračun odobren, ne bi nastopile motnje in težave pri vodenju evidence o izvršitvi proračuna pri banki in pri naredbodajalcih. V prvem delu morajo prav tako rezervirati ustrezno sredstvo za izplačilo stalne otroške doklade in izdajanje bonov za nakup industrijskega blaga.

VI. Način izplačila plač, denarne odškodnine za živalske bione, stalne otroške doklade in bonov za industrijsko blago.

Od 1. januarja 1952 bodo proračunske ustanove in organi plačevali svoja uslužbenecem denarno odškodnino za živalske bione skupno z osnovno plačo v breme kredita, zagotovljenega v svojem proračunu. Bone za nakup industrijskega blaga, v zneskih, ki pripadajo posameznim ustanovam, bodo plačevali pri Narodni banki na podlagi plačilnega seznama tako, da se banki plača vrednost bonov v dinarjih. To protivrednost bonov bodo ustanove in uradi plačevali v breme pozicije »Dodatki in industrijskih bonov« v svojem proračunu. Od 1. januarja 1952 bodo ustanove in organi izplačevali denarne odškodnine za otroke (1700 din) za 425 industrijskih bonov uslužbenecem in delavcem v ustanovah, uradih ter podjetjih gre v breme proračuna socialnega zavarovanja.

Omenjeno zahteva določene spremembe v izdelavi plačilnih seznamov in v materialnem delu. Sestavljanje plačilnih seznamov. Zato bo treba pri izdelavi plačilnih seznamov za mesec januar 1952 in naslednje mesece, in pri izdajanju nalogov za izplačilo (proračunskih čekov), dvigavanju sredstev in izplačevanju prejemkov, ravnati tako:

a) Izplačilo plač uslužbenecem v proračunskih ustanovah mora biti plačeno v breme proračuna ustanov, s znesek ind-

Navodila ministra za finance FLRJ o finansiranju proračunskih ustanov do sprejetja proračuna za leto 1952, o izplačilu stalnih otroških doklad in izplačilu denarne odškodnine za živalske bione

strisjskih bonov uslužbenecem, s denarni del otroške doklade, 10. protivrednost industrijskih bonov za otroke, 11. znesek industrijskih bonov za otroke, 12. skupno za izplačilo v dinarjih (rubrike 2 do 9-9) in 13. skupno pripada bonov (rubrike 8 + 11).

Sredstva za izplačilo plač in dodatkov (rubrike 2 do 5) bodo ustanove dvigale v breme ustreznih pozicij svojega proračuna z navadnim nalogom (proračunskim čekom) kot doslej.

Za znesek protivrednosti industrijskih bonov za uslužbenca (rubrika 6) po plačilnem seznamu, bomo ustanove predložile banki poseben nalog (proračunski ček) z virimskim nalogom na breme pozicije svojega proračuna »Dodatki in industrijskih bonov«.

b) Stevilo otrok, za katere se izplačuje doklade, »Protivrednost industrijskih bonov na breme proračuna«.

Sredstva za izplačilo denarnega dela otroške doklade (rubrika 9) dvigale ustanove s posebnim nalogom (obrazec Narodne banke št. 111 a) na breme računa 807.501 »Doklade za otroke« pri NB.

Za znesek protivrednosti industrijskih bonov za otroke v dinarjih predložijo ustanove banki poseben prenosni nalog (obrazec NB št. 132 na breme računa št. 807.501 in sicer v korist računa 800.460 pri sedežu NB, pri katerem se dobivajo industrijski boni.

Na hrbtni strani naloga, s katerim se dvigajo sredstva za izplačilo denarnega dela otroške doklade (gotovinski nalog), je treba navesti: a) število uslužbenecem, ki prejema doklade in b) skupni znesek denarnega dela otroške doklade (t. j. število otrok krat 1300 din).

Ustanove bodo zahtevale industrijske bione na podlagi »Rekapitulacije zahtevanih industrijskih bonov« z dvema rubrikama:

a) industrijski boni za uslužbenca..... b) industrijski boni za otroke.....

Skupaj:..... banka pa bo pri izvršitvi predložila nalogo za prenos protivrednosti v dinarjih dala na »Rekapitulacije zahtevanih bonov« overitev: »protivrednost dinarjev.... za (znesek) bonov je plačana«.

Centralne ustanove, ki izplačujejo plače in dodatke uslužbenecem na terenu po zbirni (javni) točilnici, stadijskih in grad, svet, za promet in zveze ipd.) ravnanje prav tako kot druge ustanove iz točke a), razlika je samo v tem, da nakažejo protivrednost industrijskih bonov za uslužbenca in protivrednost industrijskih bonov za otroke (t. j. število otrok krat 1300 din) na breme računa št. 807.501 »Doklade za otroke« pri NB.

»Prejeta kritja za industrijske bione« pri sedežu banke, na katere območje se opravi izplačilo, namen nakazila pa je treba označiti z »Dinarska protivrednost za (znesek)..... industrijskih bonov za otroke (t. j. število otrok krat 1300 din)« (v obeh krajih koristnikov).

Za dvig industrijskih bonov predložijo rešilni sedežu NB nalog (obrazec 152), naj se nakazani znesek z računa 659 prenese v korist računa 800.460 »Protivrednost industrijskih bonov na breme proračuna«. Sedež banke mu na »Rekapitulacije zahtevanih industrijskih bonov« potrdi izplačilo protivrednosti, tako kakor je to določeno v točki a). S tako overjeno »Rekapitulacijo zahtevanih bonov« vigne industrijske bone po potpisane nakaznice.

c) Državna gospodarska podjetja, razen trgovaških sestavljajo plačilne sezname za svoje delavce in uslužbence, in sicer morajo sezname obsežati rubrike, ki se tičejo izplačila otroških doklade (rubrike 9, 10 in 11) v obeh krajih koristnikov.

Izplačilo stalne otroške doklade gre na breme sredstev socialnega zavarovanja. Sredstva za izplačilo denarnega dela otroške doklade dvignejo državna gospodarska podjetja pri sedežu NB, pri katerem imajo svoj tekoči račun, s prenosnim nalogom (obrazec 152) na breme računa 807.502. In sicer v korist svojega tekočega računa. Obenem z nalogom mora podjetje predložiti banki na vpogled tudi plačilni seznam.

Na hrbtni strani prenosnega naloga »Poročilo o zadolžitvi in »Poročilo o odobritvi« morajo podjetja navesti naslednje podatke: 1. število delavcev in uslužbenecem, ki se jim izplačuje stalna otroška doklade, 2. število otrok, za katere se izplačuje stalna doklade, 3. skupni znesek denarnega dela otroške doklade.

Ko zahtevajo otroške doklade v industrijskih bonih (425 bonov v vrednosti 1700 dinarjev), predložijo državna gospodarska podjetja pristojnemu sedežu NB prenosni (virimanski) nalog (na obrazcu 132) za skupno protivrednost industrijskih bonov za otroke po plačilnem seznamu na breme računa (obrazec 152) na breme računa 800.460. Na hrbtni strani tega naloga ni treba navesti podatkov.

Izplačilo bonov za nakup industrijskega blaga, do katerega imajo pravico delavci in uslužbenecem (365 + 175 = skupaj 540), gre na breme plačilnega fonda gospodarskih podjetij. Protivrednost industrijskih bonov za otroke in za uslužbenecem plačajo podjetja v korist računa 800.470 na breme tekočega računa podjetja s prenosnim (virimskim) nalogom.

Boni se zahtevajo na podlagi overjene »Rekapitulacije zahtevanih bonov« od strani sedeža banke tako, kakor je določeno v točki a).

Upokojenecem in delovnim invalidom tretje skupine in izplačilo (nakaže) znesek pokojnine in denarni del stalne otroške doklade ustanove, ki so socialno zavarovane v ljudske republike na dosedajšnji način na breme ustreznih proračunskih pozicij. Na čeku je treba označiti, za koliko otrok se izplačuje otroška doklade.

Del stalne otroške doklade v industrijskih bonih izdajajo upokojenecem in delovnim invalidom tretje skupine po poverjenstvu za finance okrajnega, mestnega, rajonskega ljudskega odbora, na katerega območju stanuje upraviče-

me proračunskih sredstev (žrtvam fašističnega nasilja, otrokom žrtev fašističnega nasilja, družinam, katerih hranilci so v JA idr.

Ce imajo prej omenjene osebe pravico do prejemanja industrijskih bonov, sestavi organ, ki jim izplačuje del socialne podpore v denarju, polmesnični seznam upravičencev socialne podpore, ki jim pripada pravica do industrijskih bonov, z rubrikami: 1. ime in priimek upravičence, 2. znesek industrijskih bonov, ki jim pripada, 3. protivrednost industrijskih bonov v dinarjih. Na podlagi seznama predloži isti organ sedežu banke proračunski ček in virimanski nalog za skupni znesek protivrednosti industrijskih bonov po seznamu v korist računa št. 800.480 — »Protivrednost industrijskih bonov uslužbenecem in delavcem, dobljenih v breme proračunske partije in pozicije, na katere breme se tem osebam izplačujejo podpore. Hkrati sestavi tudi »Rekapitulacije zahtevanih industrijskih bonov«, predloži sedežu banke v overitev in zahteva bonov na način, določen v tem navodilu. Boni se izdajajo upravičencem proti lastnoročnemu podpisu na seznamu.

X. Zavarovalcem, katerih delovno razmerje je prenehalo, uživajo za materialne datjave zaradi časne delovne nezmožnosti, ker so bolni ali na dopustu zaradi nezmožnosti ali pouda, izplačilo stalne otroške doklade (dinarski del in del v industrijskih bonih) in tudi bone za nakup industrijskega blaga pristojni organi socialnega zavarovanja na breme ustreznih pozicij proračuna socialnega zavarovanja, in sicer tako, kot je določeno v tem navodilu.

XI. Delavcem in uslužbenecem v delovnem razmerju pri državnih trgovaških podjetjih, združenih, združenih in družbenih organizacijah in njihovih podjetjih se izplačuje stalna otroška doklade na breme računa 800.610. Na breme tega računa plačajo sedež banke in sicer v korist računa št. 800.470. Družna in trgovaška podjetja, zadrage, združne in družbene organizacije in njihova podjetja plačajo industrijske bone za svoje delavce in uslužbenecem na breme računa št. 800.470. Družna in trgovaška podjetja, zadrage, združne in družbene organizacije in njihova podjetja plačajo industrijske bone za svoje delavce in uslužbenecem na breme računa št. 800.470. Družna in trgovaška podjetja, zadrage, združne in družbene organizacije in njihova podjetja plačajo industrijske bone za svoje delavce in uslužbenecem na breme računa št. 800.470.

Boni se zahtevajo na podlagi »Rekapitulacije industrijskih bonov«, ki jih overi banka, in sicer tako, kakor je določeno v tem navodilu.

XII. Osebam v delovnem razmerju, ki se jim stalna otroška doklade izplačujejo na breme računa št. 800.470, predloži sedežu banke proračunski ček in virimanski nalog (obrazec 152) na breme računa št. 800.470. Družna in trgovaška podjetja, zadrage, združne in družbene organizacije in njihova podjetja plačajo industrijske bone za svoje delavce in uslužbenecem na breme računa št. 800.470. Družna in trgovaška podjetja, zadrage, združne in družbene organizacije in njihova podjetja plačajo industrijske bone za svoje delavce in uslužbenecem na breme računa št. 800.470.

Enako se obračuna denarni nadomestek za odpravljene živalske bone osebam v delovnem razmerju, ki se jim plača obračunski nadomestek za pretekli mesec za nazaj. Boni se zahtevajo na podlagi »Rekapitulacije zahtevanih bonov«, ki jih overi banka, in sicer tako, kakor je določeno v tem navodilu.

XIII. Protivrednost dvignjenih bonov, ki jih ustanove vrnejo banki, ker niso bili izdani upravičencem, se knjiži v korist računov, na katerih breme je bila vplačana protivrednost v dinarjih. Na podlagi seznama, ki ga predloži banka, morajo vojaški vojni invalidi dokazati, da so za prejšnje mesece dobili industrijske bone in v katerem znesku. Za skupni znesek protivrednosti industrijskih bonov v dinarjih po tem seznamu predloži podjetje proračunski ček in virimanski nalog (obrazec 152) na breme računa št. 807.504 in v korist računa 800.460. Boni se zahtevajo po istem postopku kot pri drugih upravičencih.

e) Izplačilo enkratne otroške doklade za otroke (8000 dinarjev za opremo novorojenčeka).

Sredstva za izplačilo enkratne doklade za opremo novorojenčeka dvignejo organi, ki opravljajo izplačila, na breme računa št. 807.505. Na hrtni strani naloga na delu »Poročilo o zadolžitvi« je treba navesti število otrok, za katere se opravi izplačilo, in pa skupni znesek, ki se izplača.

VII. Izplačilo denarnega dela otroške doklade in mesto odpravljenih živalskih bonov vojaškim vojnimi invalidom.

Poverjenstva za finance okrajnih (mestnih, rajonskih) ljudskih odborov bodo tudi še nadalje sestavljala sezname in izplačevala denarne nadomestke namesto živalskih bonov tudi zbirnim invalidom, ki so socialno zavarovani v ljudske republike na dosedajšnji način na breme ustreznih proračunskih pozicij. Na čeku je treba označiti, za koliko otrok se izplačuje otroška doklade.

Denarni nadomestek za živalske bone bodo tudi še nadalje sestavljali podjetja, združne in družbene organizacije in njihova podjetja plačajo industrijske bone za svoje delavce in uslužbenecem na breme računa št. 800.470. Družna in trgovaška podjetja, zadrage, združne in družbene organizacije in njihova podjetja plačajo industrijske bone za svoje delavce in uslužbenecem na breme računa št. 800.470.

Organi, določeni v prvi točki odločbe iz prejšnjega odločbe, bodo opravljali izplačilo stalnih otroških doklad se bo tudi nadalje opravljala tako, kakor je določeno v odločbi o kontroli izplačevanja stalnih otroških doklad (Uradni list FLRJ št. 55-51).

Organi, določeni v prvi točki odločbe iz prejšnjega odločbe, bodo opravljali izplačilo stalnih otroških doklad se bo tudi nadalje opravljala tako, kakor je določeno v odločbi o kontroli izplačevanja stalnih otroških doklad (Uradni list FLRJ št. 55-51).

Medtem ko pri nas v Sloveniji vejejo mrzle sape in so gore na deželo zasnežene, je na Lapadu pri Lubu razstavljen svetli svet, toplo je in sije sonce kakor poteli. — Slika nam kaže otroke iz Dečjega doma na Lapadu.

Nove ekonomske cene surovin in polizdelkov

Presedek Gospodarskega sveta FLRJ in predsednik Sveta za industrijo in gradbeništvo sta izdala naslednjo odločbo o osnovnih cenah surovin in polizdelkov.

1. Za surovine in polizdelke iz domačih proizvodov in uvoza, ki so bistvenega pomena za gospodarstvo, se določajo osnovne cene, naznačene v ceniku za osnovne cene surovin in polizdelkov. Ta cenik je sestavljen del te odločbe.

2. Prodajne cene za posamezne kvalitete, dimenzije in druge pogoje tistih surovin in polizdelkov iz domačih proizvodov in uvoza, za katere so pod 1. točko določene osnovne cene — se oblikujejo v pariteti z določenimi osnovnimi cenami in po posebnih predpisih, ki jih bosta izdala minister za finance in predsednik Sveta za industrijo in gradbeništvo vlade FLRJ.

3. Cene iz 1. točke kakor tudi cene, ki se bodo oblikovale na osnovi teh cen v smislu 2. točke, veljajo franko natoovorjene v vagon, ladjo ali šlep najbližje nakladalne postaje proizvajalca oziroma uvoznika; ako je najbližja nakladalna postaja proizvajalca oziroma uvoznika oddaljena več kakor 10 km od njihovega kraja, veljajo določene oziroma oblikovane cene franko natoovorjene na kamion in drugo prevozno sredstvo v kraju proizvajalca oziroma uvoznika.

4. Prodajne cene za tiste surovine in polizdelke iz domačih proizvodov in uvoza, za katere niso določene osnovne cene v smislu 1. točke, se bodo do izdaje drugačnih predpisov, oblikovale po predpisih, ki veljajo za oblikovanje prodajnih cen v prosti prodaji.

5. Natančnejše predpise za izvajanje te odločbe bo izdal po potrebi minister za finance FLRJ.

6. Ta odločba začne veljati takoj in se bo izvajala z dne 1. januarjem 1952, katerega dne prenehajo veljavne a) vse cene, ki so bile prej določene za surovine in polizdelke iz 1. točke te odločbe, b) vsi predpisi, s katerimi je predvidena dobava surovin, polizdelkov ne glede na kategorijo namembe po nižjih enotah oziroma po višjih enotah (komercialnih) cenah, in c) vsi ostali predpisi, ki nasprotujejo tej odločbi.

Presedek Gospodarskega sveta FLRJ in predsednik Sveta za industrijo in gradbeništvo sta izdala naslednjo odločbo o osnovnih cenah surovin in polizdelkov.

1. Za surovine in polizdelke iz domačih proizvodov in uvoza, ki so bistvenega pomena za gospodarstvo, se določajo osnovne cene, naznačene v ceniku za osnovne cene surovin in polizdelkov. Ta cenik je sestavljen del te odločbe.

2. Prodajne cene za posamezne kvalitete, dimenzije in druge pogoje tistih surovin in polizdelkov iz domačih proizvodov in uvoza, za katere so pod 1. točko določene osnovne cene — se oblikujejo v pariteti z določenimi osnovnimi cenami in po posebnih predpisih, ki jih bosta izdala minister za finance in predsednik Sveta za industrijo in gradbeništvo vlade FLRJ.

3. Cene iz 1. točke kakor tudi cene, ki se bodo oblikovale na osnovi teh cen v smislu 2. točke, veljajo franko natoovorjene v vagon, ladjo ali šlep najbližje nakladalne postaje proizvajalca oziroma uvoznika; ako je najbližja nakladalna postaja proizvajalca oziroma uvoznika oddaljena več kakor 10 km od njihovega kraja, veljajo določene oziroma oblikovane cene franko natoovorjene na kamion in drugo prevozno sredstvo v kraju proizvajalca oziroma uvoznika.

4. Prodajne cene za tiste surovine in polizdelke iz domačih proizvodov in uvoza, za katere niso določene osnovne cene v smislu 1. točke, se bodo do izdaje drugačnih predpisov, oblikovale po predpisih, ki veljajo za oblikovanje prodajnih cen v prosti prodaji.

5. Natančnejše predpise za izvajanje te odločbe bo izdal po potrebi minister za finance FLRJ.

6. Ta odločba začne veljati takoj in se bo izvajala z dne 1. januarjem 1952, katerega dne prenehajo veljavne a) vse cene, ki so bile prej določene za surovine in polizdelke iz 1. točke te odločbe, b) vsi predpisi, s katerimi je predvidena dobava surovin, polizdelkov ne glede na kategorijo namembe po nižjih enotah oziroma po višjih enotah (komercialnih) cenah, in c) vsi ostali predpisi, ki nasprotujejo tej odločbi.

Januar bo po vsej državi nov popis živine

Sestnajstega januarja 1952 se bo začel po vsej državi nov popis živine perutnine in čebelnih panjev. Popis bo zajel vsa zasebna, zadragna in državna kmetijska gospodarstva ter vsa nekmetijska gospodarstva, ki posevajo živino, perutnino ali čebele.

Popis naj bi pokazal stanje živine v državi po vrstah in kategorijah, da bi se videlo, v kolikšni meri je kmetijskim gospodarstvom uspelo izpopolniti število živine zaradi lanske suše. Rezultati popisa morajo tudi dati jasno sliko gibanja živine v posameznih kategorijah gospodarstev, oziroma pokazati, v kolikšni meri so se posledice suše odražale v kmetijskih delovnih združenih in na državnih kmetijskih posestvih v primeri z zasebnimi kmetijskimi gospodarstvi. Rezultati popisa morajo končno tudi pokazati, v kolikšni meri se je odprava odčrpa živine in živinske krme odražala v poslednjih mesecih v povečanju števila živine. Ker je to četrti povojni popis, bo leta hkrati izpopolniti sliko gibanja živine v povojnih letih ter omogočiti njegovo boljše in popolnejšo gospodarsko razčlenbo.

Na ta popis se je pripravljalo v vseh krajih države. Popis bo vodil zvezni zavod za statistiko in evidenco po republiških zavodih, v okrajih in krajevnih ljudskih odborih pa ustanovljajo okrajne oziroma krajevne popisne komisije. Okrajne komisije

bodo vodili šefi okrajnih statističnih uradov, v komisijah pa bo obvezno tudi po en član izvršnega ljudskega odbora, direktor sklada za mehanizacijo in po en član izvršnega odbora ljudske fronte. Pri popisu bo sodelovalo 20.000 popisovalcev.

Na Tolminkem padajo cene mlečnih izdelkov

Ni še dolgo od tega, ko so bile cene mleka in mlečnih izdelkov na Tolminkem zelo visoke — morda celo najvišje v državi, čeprav je to izrazilo živilno-rejska pokrajina. Zasluga za tako visoke cene so nedvomno imele »divlje« mlekarne, deloma pa tudi nakupovalci z raznih državnih podjetij, ki so preplačevali izdelke.

V zadnjem času pa se je to nekam umirilo in ni več takega povpraševanja. Jesenje so celo odpovedale odkup mleka, ker je bilo predrago. Tako je od prejšnjih 25 din padlo mleko do danes na okoli 18 din. Polnomastno sir, ki je veljal še pred dobrim mesecem 350 din (plačevali pa so ga celo po 370 din tudi več), stane danes 230 do 250 din, trilektno masten 210 do 230 in polmasten 190 do 210 din. Cena mlečarskemu maslu se suče okoli 300 do 340 din, dožnemu pa 260 do 280 din.

Kmetijska zadruga v Bovcu pa je prejšnjim kratkim prodajala maslo že po 230 din in kg, medtem ko ga je odkupovala od kmetov po 200 din. Za to svojemu pobudu prav gotovo zasluži priznanje. Zadruga v Bovcu pa bo tako lahko uspešno tekmovala z drugimi zadrugami in prispevala k splošnemu znižanju cen.

Dr. Danilo Sveta

VII. abonmanski simfonični koncert Slovenske filharmonije

Dirigent Samo Hubad, solista Janez Lipušček in Vitězslav Malir

Ob desetletnici smrti Slavka Osterca je dala Slovenska filharmonija na program njegovo »Suite«, edino njegovo simfonično delo, ki je bilo po osvoboditvi večkrat izvajano. Skoda, da niso za to priliko izbrali kakšnega še nezvajaneza dela, katerih je več. Osterc je sledil zgledom največjega glasbenega prekurca A. Schönberga. Ščebnberga je bilo, kaže njegova melodika se vedno neke tonalne vezi, ne odreja se diatonično vezanemu poteku, je mestoma (zadnji stavek »Suite«) folklorna in tradicionalna. Glavna poteza njegove naslonitve na Schönberga je, da je vodenje glasov v poznejši dobi tudi atematična gradnja ter kontrapunktičen slog. V »Suite« se ni teh znakov, oblika je tradicionalna z dobesednim ponavljanjem, tudi melodika je dostopna, disharmonije so večinoma popolnoma boljše, kot pri izvedbi celotna izvedba pa je bila mnogo pod prvo. Takih občutnih ritmičnih diskrepanc, kot so bile med trobentami in pihali v zadnjem stavku, prej ni bilo.

Tu bi takoj omenil Debussijevo »Berber«, ki jo je Hubad na prvem koncertu dvignil do precejšnje višine in pri kateri sem pričakoval, da jo bo s ponovnim muzičnim izvedenjem popolnoma izprijel ter nam predvaljal to krasno delo v izbrusenem podajanju. Namesto tega smo slišali slabo reprizo z vsemi starimi, a poleg tega še z novimi pomanjkljivostmi. Vmes so bili tudi mesta, ki so bila interpretativno boljše, pri čemer je izstopal dirigent Hubad, ki je bil med trobentami in pihali v zadnjem stavku, prej ni bilo.

Benjamin Britten je danes eden svetovno najbolj priznanih kompozitov. V Angliji je prej upoštevan, se je v svetu uveljavil pravzaprav šele s svojo opero »Peter Grimes«, ki je šla po mnogih odrih z izrednim uspehom. Je modernističen novomantni skladatelj z izredno bogato glasbeno sliko in futuristično podoben. Izredno težki tenorski partiji je odpel Janez Lipušček izrazno, intonirano in glasovno izvrstno. Njegove mehi, lahko-irirni glasovi, ki so vseh lirskih mestih, na dramatičnih pa bi se moral nasproti orkestru močneje uveljavljati, lahko pa bi mu bilo malo pomagalo glas dirigent in z ozirom na njegov glas izbrani orkester. Vitězslav Malir je odigral solo part za rog, ki je poln najzahtevnejših tehničnih problemov, v začetku bolj nesigurno, pozneje pa prav dobro, v tonu zelo zvonke in v izrazu muzikalno — najtežji deli sola pa so mu še vedno najtežji, vendar je vsem igralcem roga, ki so se z njimi poskusili.

Za orkester skladba ne predstavlja nikakršnega problema, razen v fugatu »Mrliska«, pa se ta je pisan v tempu zmarnice funebra, tako da je lahko izvedljiv. Vseeno je manjkala plastičnost, ker so vodilni glasovi bili ves čas slabotnejši od basov, ki imajo samo v začetku glavno besedo. Ostale točke pa so za ta orkester izredno težke in težko jih lahko izvedel s listi. Zato je tenorji neodpuščljivo, da odigrajo godala »Nokturno« s tako malo lepote tona, s tako približno intonacijo in celo z ritmičnimi netočnostmi. Tudi v »Elizabeti« in »Sonetu« so bili lepi vibrato akord reški, ki so jih nudila »sta slika« prepovršna

Benjamin Britten je danes eden svetovno najbolj priznanih kompozitov. V Angliji je prej upoštevan, se je v svetu uveljavil pravzaprav šele s svojo opero »Peter Grimes«, ki je šla po mnogih odrih z izrednim uspehom. Je modernističen novomantni skladatelj z izredno bogato glasbeno sliko in futuristično podoben. Izredno težki tenorski partiji je odpel Janez Lipušček izrazno, intonirano in glasovno izvrstno. Njegove mehi, lahko-irirni glasovi, ki so vseh lirskih mestih, na dramatičnih pa bi se moral nasproti orkestru močneje uveljavljati, lahko pa bi mu bilo malo pomagalo glas dirigent in z ozirom na njegov glas izbrani orkester. Vitězslav Malir je odigral solo part za rog, ki je poln najzahtevnejših tehničnih problemov, v začetku bolj nesigurno, pozneje pa prav dobro, v tonu zelo zvonke in v izrazu muzikalno — najtežji deli sola pa so mu še vedno najtežji, vendar je vsem igralcem roga, ki so se z njimi poskusili.

Za orkester skladba ne predstavlja nikakršnega problema, razen v fugatu »Mrliska«, pa se ta je pisan v tempu zmarnice funebra, tako da je lahko izvedljiv. Vseeno je manjkala plastičnost, ker so vodilni glasovi bili ves čas slabotnejši od basov, ki imajo samo v začetku glavno besedo. Ostale točke pa so za ta orkester izredno težke in težko jih lahko izvedel s listi. Zato je tenorji neodpuščljivo, da odigrajo godala »Nokturno« s tako malo lepote tona, s tako približno intonacijo in celo z ritmičnimi netočnostmi. Tudi v »Elizabeti« in »Sonetu« so bili lepi vibrato akord reški, ki so jih nudila »sta slika« prepovršna

motivna in dinamična izdelanost, zadnji akordi razbiti. Začetek drugega stavka je problem, ki ga morajo pihali rešiti sami med seboj. Dejansko je to pihalni kvartet klarinetov in fagotov, ki mora biti toliko poslušan kot komorna glasba, da dosežejo igralci nujno zvočno zlitost. Te skupine se morajo potem predrediti rogov. Solist je krasno izvedel svojo melodijo, ki je polna čustvene iskrenosti, ostali pa so samo primerno odizirali svoje parte pod dirigentovim vodstvom. Kar je pa mnogo premla. Od tu naprej je bil stavek lepo muziciran, pihalni solisti so lepo odigrali otono drugo melodijo; stopnjevanje je imelo pravi notranji zagon, ponovitev, ki je drugače instrumentirana, je bila občutno boljša kot začetek in so jo skilali samo zadnji akordi. Kjer dirigentu ni uspelo doseči skupnih vstopov. Ta bila se je večkrat ponavljala tudi v ostalih stavih, delno po krivdi orkestra, še bolj pa dirigenta.

Glavna tema tretjega stavka je gotovo ena najlepših melodij, kar jih je napisal Brahms in zdi se, kot bi vsebovala čustva človeka, ki mu srce biva je ob pogledu na bajno pokrajino, a zadržljivo glasno besedo navdušenja. Prednosa mezza voce (polglasno) se dirigent ni držal, a vendar je tako značilen za to melodijo in je predpisana tudi v violinah, ki jo povzamejo po celih. Tako je došla ta pogljobljena tema neki znanj, vsiljiv in čutno napljen izraz, ter ji je tudi v naprednejših delih melodijski, kar jih je napljal Brahms in zdi se, kot bi vsebovala čustva človeka, ki mu srce biva je ob pogledu na bajno pokrajino, a zadržljivo glasno besedo navdušenja. Prednosa mezza voce (polglasno) se dirigent ni držal, a vendar je tako značilen za to melodijo in je predpisana tudi v violinah, ki jo povzamejo po celih. Tako je došla ta pogljobljena tema neki znanj, vsiljiv in čutno napljen izraz, ter ji je tudi v naprednejših delih melodijski, kar jih je napljal Brahms in zdi se, kot bi vsebovala čustva človeka, ki mu srce biva je ob pogledu na bajno pokrajino, a zadržljivo glasno besedo navdušenja. Prednosa mezza voce (polglasno) se dirigent ni držal, a vendar je tako značilen za to melodijo in je predpisana tudi v violinah, ki jo povzamejo po celih. Tako je došla ta pogljobljena tema neki znanj, vsiljiv in čutno napljen izraz, ter ji je tudi v naprednejših delih melodijski, kar jih je napljal Brahms in zdi se, kot bi vsebovala čustva človeka, ki mu srce biva je ob pogledu na bajno pokrajino, a zadržljivo glasno besedo navdušenja. Prednosa mezza voce (polglasno) se dirigent ni držal, a vendar je tako značilen za to melodijo in je predpisana tudi v violinah, ki jo povzamejo po celih. Tako je došla ta pogljobljena tema neki znanj, vsiljiv in čutno napljen izraz, ter ji je tudi v naprednejših delih melodijski, kar jih je napljal Brahms in zdi se, kot bi vsebovala čustva človeka, ki mu srce biva je ob pogledu na bajno pokrajino, a zadržljivo glasno besedo navdušenja. Prednosa mezza voce (polglasno) se dirigent ni držal, a vendar je tako značilen za to melodijo in je predpisana tudi v violinah, ki jo povzamejo po celih. Tako je došla ta pogljobljena tema neki znanj, vsiljiv in čutno napljen izraz, ter ji je tudi v naprednejših delih melodijski, kar jih je napljal Brahms in zdi se, kot bi vsebovala čustva človeka, ki mu srce biva je ob pogledu na bajno pokrajino, a zadržljivo glasno besedo navdušenja. Prednosa mezza voce (polglasno) se dirigent ni držal, a vendar je tako značilen za to melodijo in je predpisana tudi v violinah, ki jo povzamejo po celih. Tako je došla ta pogljobljena tema neki znanj, vsiljiv in čutno napljen izraz, ter ji je tudi v naprednejših delih melodijski, kar jih je napljal Brahms in zdi se, kot bi vsebovala čustva človeka, ki mu srce biva je ob pogledu na bajno pokrajino, a zadržljivo glasno besedo navdušenja. Prednosa mezza voce (polglasno) se dirigent ni držal, a vendar je tako značilen za to melodijo in je predpisana tudi v violinah, ki jo povzamejo po celih. Tako je došla ta pogljobljena tema neki znanj, vsiljiv in čutno napljen izraz, ter ji je tudi v naprednejših delih melodijski, kar jih je napljal Brahms in zdi se, kot bi vsebovala čustva človeka, ki mu srce biva je ob pogledu na bajno pokrajino, a zadržljivo glasno besedo navdušenja. Prednosa mezza voce (polglasno) se dirigent ni držal, a vendar je tako značilen za to melodijo in je predpisana tudi v violinah, ki jo povzamejo po celih. Tako je došla ta pogljobljena tema neki znanj, vsiljiv in čutno napljen izraz, ter ji je tudi v naprednejših delih melodijski, kar jih je napljal Brahms in zdi se, kot bi vsebovala čustva človeka, ki mu srce biva je ob pogledu na bajno pokrajino, a zadržljivo glasno besedo navdušenja. Prednosa mezza voce (polglasno) se dirigent ni držal, a vendar je tako značilen za to melodijo in je predpisana tudi v violinah, ki jo povzamejo po celih. Tako je došla ta pogljobljena tema neki znanj, vsiljiv in čutno napljen izraz, ter ji je tudi v naprednejših delih melodijski, kar jih je napljal Brahms

